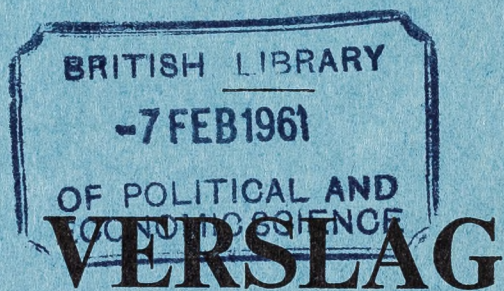

68
R52

DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
DIE KAAP DIE GOEIE HOOP

VAN DIE

Superintendent-generaal

VAN

ONDERWYS

OOR DIE JAAR

1958

DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
DIE KAAP DIE GOEIE HOOP

VERSLAG

VAN DIE

Superintendent-generaal

VAN

ONDERWYS

OOR DIE JAAR

1958

INHOUD

	<i>Bladsy</i>
BEGELEIDENDE BRIEF	3
VERSLAG VAN DIE SUPERINTENDENT-GENERAAL VAN ONDERWYS	
<i>Hoofstuk</i>	
I. Blanke Onderwys	5
II. Kleurlingonderwys	20
III. Mediese Diens	25
VI. Algemeen	
A. Administrasie	30
B. Finansies	31
C. Skoolgeboue	33
PERSONEEL EN SKOOLSTATISTIEK	37

DEPARTEMENT VAN ONDERWYS KAAP DIE GOEIE HOOP

VERSLAG VAN DIE SUPERINTENDENT-GENERAAL VAN ONDERWYS oor die tydperk 1 JANUARIE 1958 tot 31 DESEMBER 1958

Departement van Onderwys,
Kaapstad,
31 Desember 1958.

Die Edelagbare Die Administrateur,
Kaapstad.

Edelagbare Heer,

Ek het die eer om my verslag oor die tydperk 1 Januarie 1958 tot 31 Desember 1958 aan u voor te lê.

'n Interprovinsiale Komitee het sy verslag ingedien oor die salarisse van onderwysers en sy bevindings is in April op 'n Administrateurskonferensie oorweeg. Die gevolg was dat verbeterde salarisskale op dieselfde lees geskoei as dié vir die staatsdiens, vanaf 1 April 1958, ingevoer is. Na aanleiding van die regering se aankondiging om vanaf 1 Oktober 1958 hersiene skale waarby die lewensduurtetoeslag ingesluit is vir staatsamptenare in te voer, is daar besluit om 'n Interprovinsiale Komitee te benoem om ooreweging daaraan te skenk om die voorgestelde aanpassings in die salarisskale vir die staatsdiens ook op blanke onderwysers van toepassing te maak. Nuwe salarisskale wat op die komitee se aanbevelings gegrond is, is op 1 Oktober 1958 ingevoer. Die nuwe salarisse het oor die algemeen byval gevind, nie net vanweë die verhoogde besoldiging nie, maar ook omdat hulle bykomstige voordele, soos hoër pensioene, meegebring het.

'n Interprovinsiale Komitee is aangestel om gekonsolideerde salarisskale vir kleurlingonderwysers te oorweeg. Daar word verwag dat nuwe salarisskale vroeg volgende jaar aangekondig sal word.

Die tekort aan blanke onderwysers duur nog voort, alhoewel daar in vergelyking met 1957 'n geringe verbetering ingetree het. Daar is ook 'n tekort aan kleurlinglerkrigte wat bevoeg is om onderrig in die sekondêre klasse te gee. Om die onderwysberoep, die aard en die moontlikhede daarvan, onder die aandag van ouer leerlinge en hul ouers te bring, is 'n baie aantreklike brosjure opgestel en aan skole uitgedeel. Daar word geglo dat hierdie brosjure leerlinge sal aanmoedig om by die beroep aan te sluit.

Ek wil my opregte dank aan U Edele en die Uitvoerende Komitee betuig vir u wyse raad en welwillende medewerking.

Edelagbare Heer,

U dienswillige dienaar,

J. G. MEIRING,

Superintendent-generaal van Onderwys.

HOOFSTUK I

BLANKE ONDERWYS

Primêre Onderwys

Aan die end van die tweede kwartaal was die totale inskrywing in alle primêre klasse 136,625 in vergelyking met 135,919 in 1957, dus 'n toename van 706. In 1955 was die toename 1,473, in 1956 1,294, maar in 1957 was daar 341 minder primêre leerlinge op skool as in 1956. Die afname in 1957 moet onder andere toegeskryf word aan die inwerkingtreding van Ordonnansie no. 20 van 1956 waarvolgens leerlinge net een maal aan die begin van die kalenderjaar ingeskryf mag word en dan slegs as hulle op of voor 30 Junie van die jaar waarin hulle ingeskryf word, ses jaar oud sal wees.

Na die invoering van die hersiene laerskoolkursus in 1953 het dit spoedig duidelik geword dat onderwysers voorligting en leiding in verband met die leerplanne en die kursus oor die algemeen nodig gehad het. Die komitee wat die hersiening van die leerplanne behartig het, het dit dan ook dadelik sy taak gemaak om hierdie voorligting te gee in die vorm „Wenke by die Onderwys” wat in hierdie stadium uit 6 dele bestaan: Inleiding tot die Leerplanne en Wenke; Die Tale; Gemeenskapsopvoeding; Rekenkunde; Musiek, Kuns, Handwerk en Skrif; Godsdiensoonderrig.

Die wenke by die onderrig van Rekenkunde is in 1958 hersien en sal begin 1959 vir gebruik in skole beskikbaar wees. Die reeks is, soos die naam aandui: *Wenke*; dit bevat geen metodologiese voorskrifte nie, maar is 'n poging om leiding te gee in verband met die vertolking van die inhoud van die onderskeie leerplanne, die gees waarin die onderrig benader behoort te word, en om beproefde metodes toe te lig.

Dit is verblydend om te kan meld dat die wenke groot byval vind onder die leerkrigte in laerskole en dat opleidingsinrigtings besonder nuttige gebruik daarvan maak.

Noudat die kursus etlike jare beproef is, word gevoel dat 'n hoër peil van bedrewenheid in die kernvakke wenslik is. Dit kan bes geskied deur meer tyd aan hierdie vakke te wy. Dit sal derhalwe nodig wees om die tydindeling vir die laerskoolkursus in hersiening te neem en daarbenewens duideliker leiding te gee oor die vraagstuk van bevordering uit een standerd na die volgende om enige misverstande wat daar nog mag bestaan, uit die weg te ruim.

Die hersiening van die leerplanne vir die spesiale klasse is reeds ver gevorder. Daar word gepoog om hierdie leerplanne in 1959 te voltooi sodat hulle in 1960 beskikbaar gestel kan word.

(a) Die Junior Sekondêre Kursus

Die reorganisasie van ons onderwysstelsel het sedert 1953 bo verwagting goed verloop. Alhoewel daar met hierdie groot taak ver gevorder is, is dit nog noodsaaklik om in die lig van die onder- vinding aanpassings te maak. Aanpassings moet trouens gedurig in elke onderwysstelsel geskied om moontlike verstarring of stilstand te voorkom.

Die uitbreiding van leerplig het vraagstukke geskep waarvoor daar nog gedurig oplossings gevind moes word.

Nadat die Junior Sekondêre Kursus drie jaar in werking was, het die Suid-Afrikaanse Onderwysersunie deeglik ondersoek ingestel na sommige van die probleme wat eie was aan die kursus. Die bevindings en aanbevelings, wat werklik positief en opbouend was, saam met besluite van onderwyserskongresse, is deur die Departement na 'n komitee verwys, waarin die Adjunk Superintendent- generaal van Onderwys, die hoofinspekteurs, inspekteurs van skole en verteenwoordigers van die twee onderwysersverenigings gedien het. Die aanbevelings van hierdie komitee het weer as grondslag gedien vir 'n baie vrugbare konferensie van inspekteurs van skole teen die end van Maart 1958. By hierdie waardevolle konferensie is 'n verskeidenheid van vraagstukke wat die Junior Sekondêre Kursus raak, nogens onder die soeklig geplaas, ontleed en moontlike oplossings aan die hand gedoen. Na afloop van die konferensie is al die aanbevelings van hierdie konferensie weereens aan 'n deeglike nabetrugting onderwerp. As gevolg van al die beraadslaginge en bevindings het dit moontlik geword om sekere beleidsrigtings te bepaal, waarvan die volgende sommige van die belangrikste is:

Die eerste ontstaan uit die wye verspreiding van intelligensie en die uiteenlopendheid van belangstellings en aanleg in die ouderdoms- groep 12½ tot 16 jaar. Terselfdertyd moet rekening gehou word met die groot verskille in skolastiese prestasie wat as gevolg van die uitbreiding van leerplig meer as tevore op die voorgrond getree het. 'n Oplossing is in gedifferensieerde onderwys gesoek, maar differensiasie kan ook nie te vroeg ingevoer word nie.

Die eerste jaar van die Junior Sekondêre Kursus, of standerd VI, word dus as 'n verkenningsjaar beskou om leerlinge volgens bekwaamheid, belangstelling en aanleg in die tweede jaar in een van drie rigtings te stuur, al na gelang van die vakke wat die skool kan aanbied.

Die samestelling van die Junior Sekondêre Kursus sal in hersiening geneem moet word. Dit mag 'n ingrypende uitwerking op verkenning in standerd VI hê. Daarbenewens moet differensiasie na buite sowel as na binne wees. Wat leerstofaanpassing betref, is daar 'n aantal komitees onder leiding van 'n Algemene Komitee aangestel met die opdrag om op die aangeleentheid in te gaan en ook die besondere behoeftes van die begaafde kind gedurig in gedagte te hou. Weens druk van werksaamhede was die komitee nog nie in staat om sy taak af te handel nie.

Uit hierdie bedenkinge het twee ander besluite gespruit:

- (a) Boekhou en Sakemetodes word vervang deur 'n saam- gestelde vak wat uit Boekhou, die essensiële Sakemetodes en dié deel van die Handelsrekenkunde wat in Algemene Wiskunde ingesluit is, sal bestaan. Die Wiskunde-leerplan sal dan deur meer suiwer Wiskunde aangevul word. Die Departementele Eksamenkomitee is gevra om geskikte leerplanne op te stel in Wiskunde met die doel om 'n beter grondslag vir Wiskunde in standerds IX en X te lê.
- (b) Temawerk sal net in Algemene Wetenskap en Sosiale Studie vereis word en sal beperk word tot een tema in elk van dié twee vakke. Die temas kan in standerd VII of standerd VIII of in standerd VII en standerd VIII gedoen word.

In die tweede plek is daar nog altyd die minder begaafde kind wat deur die wet verplig word om die skool by te woon totdat hy 16 jaar oud is of standerd VIII afgelê het, maar wat hom nie by die beskikbare kursusse kan aanpas nie. Die leerstof moet by sy ontwikkelingspeil aangepas word, of daar behoort 'n ander soort leerstof aangebied te word.

Die Departementele Eksamenkomitee sal versoek word om onderhewig aan sekere voorwaardes, in te gaan op die moontlikheid van die daarstelling van 'n kursus vir die laer-normale leerlinge wat tans blykbaar nie in die gewone kursusse tot hul reg kan kom nie.

Die nuwe kursus het dadelik meegebring dat die ou stelsel van eksterne eksamens nie toegepas kon word nie; eksaminering het derhalwe hoofsaaklik die skool se funksie geword en eksterne eksamens is grotendeels deur interne eksamens vervang.

Uit die getuienis van die inspekteurs van skole blyk dit baie duidelik dat onderwysers hulle reeds op verblydende wyse by die nuwe stelsel van eksaminering aangepas het sedert die kursus in 1953 ingestel is. En hierdie aanpassing het geskied ondanks die feit dat baie van hulle twee ernstige moeilikhede die hoof moes bied: handhawing van standarde deur middel van interne eksamens en eksamentegniek.

Om Departementele kontrole oor die interne eksamens in die Junior Sertifikaat uit te oefen, is by wyse van 'n proefneming besluit om:

- (i) met uitsondering van die voorgeskrewe boeke die twee amptelike tale ekstern te toets soos dit tans die geval is;
- (ii) onderwysers aan te moedig om hul eie vraestelle in die onderskeie vakke wat hulle onderrig, op te stel en die eksamens intern af te neem sodat die eksamen uiteindelik geheel-en-al intern afgeneem kan word;
- (iii) vir alle vakke vraestelle en memoranda ekstern op te stel, hulle te druk en aan inspekteurs van skole beskikbaar te stel vir gebruik na goeddunke, met die doel om ervare onderwysers van tyd tot tyd die geleentheid te bied om hul standaard met 'n provinsiale standaard te vergelyk en om onervares en ander wat nie genoegsaam opgelei is

nie in die vakke wat hulle soms in die omstandighede moet onderrig, te help om standaard te tref;

- (iv) die resultate wat in die ekstern opgestelde vraestelle behaal word nie deurslaggewend te maak nie, maar om hulle tesame met die jaarpunte vir bevordering, al dan nie, in aanmerking te neem.

Die volgende tabel dui die resultate aan wat kandidate in die Junior Sertifikaat-eksamen in 1958 behaal het:

Geslaag in die Eerste Graad		Geslaag in die Tweede Graad		Druipelinge		Totaal
Seuns	Dogters	Seuns	Dogters	Seuns	Dogters	
1,455 13%	1,851 16%	3,415 31%	3,211 29%	836 6%	512 5%	11,280

Benewens die algemeen-vormende onderwys wat in die Junior Sekondêre Kursus aangebied word, is aan twee gewone hoërskole en vier hoër landboukole beroepslandbou aangebied, en aan spesiale middelbare skole word voorsiening gemaak vir voorberoepsonderwys van leerlinge wat op 14 plus jaar uit spesiale klasse na sulke skole oorgeplaas kan word. Na proefnemings wat oor 'n aantal jare gestrek het, is die leerplanne vir die Spesiale Middelbare Kursus opgestel waarin die funksie van hierdie tipe skool soos volg omskrywe word:

„Die Spesiale Middelbare Kursus maak voorsiening vir die na-primêre onderrig van die verstandelik-afwykende leerling. Dit behels sowel algemeen-vormende onderwys as praktiese voorberoepsopleiding en bied die onderwyser die geleentheid om die inhoud van die kursus by die besondere behoeftes van die individuele leerlinge aan te pas. Dit beteken dat by elke afsonderlike leerplan 'n diagnostiese benadering en leerstofaanpassing noodsaaklik is.

Die verstandelik-afwykende leerlinge behoort dus in hierdie kursus 'n ander soort onderwys te geniet as in die laerskool; dit is na-primêre onderwys met 'n beroepstendens. Die spesiale klas in die laerskool het skoolaanpassing ten doel, maar hierdie kursus stel beroepsaanpassing as mikpunt. Beroepsnuttigheid sal dus deurgaans beklemtoon moet word; die leerstof sal derhalwe nie net van algemene, indirekte waarde vir beroepsaanpassing wees nie, maar gerig wees op direkte, doelbewuste, praktiese voorberoepsopleiding.

Benewens opleiding in praktiese vakke word ook voorsiening gemaak vir onderrig in die twee Amptelike Tale, Algemene Wiskunde en Sosiale Studie. Ook in laasgenoemde vakke word beroepsaanpassing as mikpunt gestel. Die inhoud van die vakke word derhalwe aangepas by die behoeftes van die leerling as toekomstige werksman en die onderrig daarvan geïntegreer met sy praktiese werk. By aanbidding van die leerstof moet deeglik rekening gehou word met

verskille in die skolastiese vordering van leerlinge in die onderskeie vakke by hulle toetrede tot die kursus sowel as deur die hele kursus

„
Dit is 'n driejarige kursus. As die leerling die kursus met welslae voltooi het, verwerf hy 'n Junior Sertifikaat (Vakkundig), maar die benaming is ongelukkig nog nie finaal bepaal nie. Na gelang van die beskikbare geriewe word vir een of meer van die volgende vakrigtings in die onderskeie inrigtings voorsiening gemaak: Houtwerk, Plaatmetaalwerk, Duikklopwerk, en Skilderwerk vir seuns; en Huishoudkunde en Naaldwerk vir meisies. Daar sal aan ander praktiese studierigtings vir dogters oorweging geskenk moet word.

Die volgende tabel toon die getal skole en die inskrywing by elk:

Skool	Inskrywing
Westcliff (Kaapstad)	160
Baysville (Oos-Londen)	98
Kimberley	84
Port Elizabeth	149
Uitenhage	95
Totaal	586

Die oprigting van 'n soortgelyke skool op George word oorweeg.

In vergelyking met 37 kandidate in 1957, het 79 kandidate die Junior Sertifikaat (Vakkundig) in 1958 verwerf.

Op Port Elizabeth en Uitenhage is permanente huisvesting nog nie voltooi nie en word onderrig in sekere vakrigtings aan 'n aantal laerskole gegee. Die skool op Kimberley het 'n koshuis waarin daar gemiddeld 23 leerlinge gehuisves is.

(b) Die Senior Sekondêre Kursus

Die leerplanne vir die Senior Sekondêre of Hoërskoolkursus is ook hersien en reeds in 1956 ingevoer. In 1958 is die kandidate vir die tweede maal oor die hersiene kursus geëksamineer. Vir sover die personeelvoorsiening dit uitvoerbaar maak, is drie studierigtings in die kursus moontlik: 'n akademiese, 'n handels- en 'n praktiese of moderne rigting. Die Wet op Beroepsonderwys van 1955 plaas 'n belemmerende beperking op die onderwys van Handel aan hoërskole in hierdie provinsie: skole mag nie meer as twee volwaardige handelsvakke aanbied nie. Om aan die wet te voldoen en nogtans in die behoeftes van leerlinge te voorsien, maar ook aan die verlange van ouers te voldoen, moes sekere verpligte groeperings van handelsvakke voorgeskryf word, wat nie in belang van doeltreffende onderrig is nie. Onderhandelinge is egter nog aan die gang om die beperkinge verslap te kry.

By wyse van 'n proefneming is Geskiedenis in 1957 en 1958 gedeeltelik in 'n ander vorm as voorheen geëksamineer. Volgens

dié metode kry kandidate wat nie die aanleg het om vroeë wat lang antwoorde vereis, met welslae aan te durf nie, die geleentheid om vir hul feitekennis beloon te word. Die eindresultaat vergelyk nou beter met dié van die ander vakke as in die verlede. Daar sal nog uitmaak moet word of die eksamen in die toekoms volgens hierdie patroon voortgesit sal word.

Omdat so 'n geringe aantal leerlinge Kuns en Kunsvlyt, Plantkunde, Chemie, Letterkunde, Literature, Hout- en Metaalwerk (saamgestelde kursus), Natuurkunde en Dierkunde aanbied, en soveel moeilikheid dikwels ondervind word om bevoegde eksaminatore te vind, opper die baie belangrike vraag hom vanself of die insluiting van dié vakke in die kursus langer geregtig kan word.

Die volgende tabel toon die resultate wat in die Senior Sertifikaat-eksamen in 1958 behaal is:

	Seuns	Dogters	Totaal
Getal geslaag in die eerste graad	658	654	1,312
Getal geslaag in die tweede graad	1,869	1,538	3,407
Getal druipele	468	225	693
Getal wat die hele eksamen afgelê het ..	2,995	2,417	5,412
Getal wat vakke aangebied het vir Matrikulasievystelling	2,318	1,155	3,473
Getal wat vrystelling van Matrikulasië verkry het	1,554	898	2,452

Beroepslandbou

Aan twee gewone hoërskole, op Kakamas en George, en aan drie hoër landbouskole word 'n landboukursus met 'n besliste beroepsinslag aangebied. Die kursus is vir seuns bedoel wat wil gaan boer of 'n beroep met 'n landboukundige tendens wil beoefen. Tot aan die end van 1957 het die kursus uit die twee Amptelike Tale, Algemene Wetenskap, Landbou-ekonomie en Landbou, dubbele vak, bestaan. Hierdie kursus het nie vrystelling van matrikulasië moontlik gemaak nie. Verlof is toegestaan om van 1 Januarie 1958, Wiskunde as keusevak teenoor Landbou-ekonomie in standers IX—X te stel. Algemene Wetenskap word egter van 1959 vir vrystelling van matrikulasië erken, sodat 'n kandidaat wat volgende jaar Algemene Wetenskap en Wiskunde aanbied, vir vrystelling van matrikulasië in aanmerking kan kom en gevolglik ook toelating tot 'n universiteit kan verkry om 'n graadkursus te loop. 'n Soortgelyke skool is begin 1958 op Vaalharts geopen en 'n plaas (1,300 morg) is naby Paarl teen 'n bedrag van £75,000 vir 'n dergelyke skool in die winterreënvalstreek aangekoop.

Ongeveer 90% van die leerlinge wat hierdie kursus volg, beland in die boerdery.

Om aan die kursus aan hoër landbouskole reg te laat geskied, is uitgebreide geriewe noodsaaklik. Dit maak die kursus besonder duur: elke leerling in hierdie kursus kos die staat ongeveer drie maal soveel as 'n ooreenstemmende leerling aan die gewone hoërskool. Ten spyte hiervan is verlof aan elk van hierdie skole toegestaan om van 1958 'n stander VI-klas te stig vir die seuns wat reeds op die boerdery as loopbaan besluit het. Die stander VI-kursus is feitlik dieselfde as dié aan gewone hoërskole, sodat 'n leerling wat aan die end van die stander VI-jaar besluit om van die landboukursus af te sien, sonder enige agterstand by die gewone hoërskool in stander VII kan aansluit.

Die inskrywing aan die hoër landbouskole was 496 in 1958, in vergelyking met 424 in 1957 en 323 in 1955.

Inskrywing

Die totale inskrywing in alle skole van stander VI tot stander X was 55,897, wat 'n vermeerdering van 1,831 bo die inskrywing van 54,066 vir 1957 getoon het. Die totale inskrywing vir alle skole van substander A tot stander X was 192,522 wat, in vergelyking met die ooreenstemmende inskrywing vir 1957, 'n vermeerdering van 2,537 toon. Die onderstaande tabel toon die omvang van die vermeerdering in die inskrywing by alle skole vir blanke leerlinge oor die tydperk 1954 tot 1958:

Tweede Kwartaal	Totale Inskrywing	Vermeerdering
1954	182,294	4,187
1955	185,650	3,356
1956	188,039	2,389
1957	189,985	1,946
1958	192,522	2,537

Onderwyserskursus

Die hersiening van die leerplanne het nie by die middelbare en hoërskole geëindig nie. Die hersiene kursus vir die laerskool het die hersiening van die onderwyserskursus 'n noodsaaklikheid gemaak. Die Professionele Eksamenkomitee het die grootste gedeelte van hierdie groot taak in 1958 voltooi. Alhoewel dit die doel was om die hersiene kursus in 1959 in die eerste jaar van die onderwyserskursus in te voer, was daar 'n paar inrigtings wat dit reeds in 1959 in die tweede jaar van die opleidingskursus wou invoer.

Die hersiene kursus is soos volg saamgestel:

Groep A:

Godsdiensoonderrig

Groep B:

Beginsels van die Onderwys en Administrasie

Groep C:

- (a) Een Amptelike Taal, hoër graad
- (b) Een Amptelike Taal, hoër of laer graad

Groep D:

- (a) Rekenkunde
- (b) Gemeenskapsopvoeding
  - (i) Gesondheidsopvoeding
  - (ii) Omgewingsleer
  - (iii) Geskiedenis en Burgerleer
  - (iv) Aardrykskunde
  - (v) Natuurleer

Groep E:

- (a) Liggaamlike Opvoeding
- (b) Musiek
- (c) Kuns
- (d) Handwerk
(Handskrif en Swartbordtegniek)

In hierdie tweejaarkursus word daarna gestrewe om die student-onderwyser op te lei om sy taak in die laerskool met gemak en welslae te verrig. Na aanleiding van die neiging om die basiese vakke in die laerskool te beklemtoon word in die hersiene kursus nou meer klem gelê op kennis van die basiese vakke met besondere aandag aan die twee Amptelike Tale en Rekenkunde, sowel as aan die inhoudsvakke. Al die vakke onder Groepe A, B, C en D is verplig vir alle studente in die eerste jaar van die kursus; in Groep E het hulle 'n keuse van drie uit die vier vakke. In die tweede jaar is Groepe A, B en C verplig vir alle studente, sowel as Rekenkunde, Geskiedenis en Burgerleer, Aardrykskunde en Natuurleer in groep D en enige twee vakke uit die drie wat in die eerste jaar in Groep E aangebied is. Die vakke Metodiek, Sielkunde en Geskiedenis van Onderwys, wat voorheen te dikwels as aparte studiegebiede behandel is, is saamgevat in een vak, Beginsels van Onderwys en Administrasie. Dit is 'n geïntegreerde kursus wat die leerstof vir die student betekenisvol behoort te maak. Die klem val hoofsaaklik op Metodiek, maar die ander afdelings (Sielkunde en Geskiedenis) sluit hierby aan om dit te versterk en te verryk.

Anders as in die verlede, is die tyd wat aan elke vak bestee behoort te word, aangedui en eksaminering is vereenvoudig deur prestasie in die onderskeie groepe of afdelings van groepe, onderworpe aan sekere voorwaardes, deur prestasie in 'n groot totaal te vervang. Die twee amptelike tale sal nog aan die einde van die tweede jaar deels ekstern geëksamineer word; al die ander vakke sal, onderhewig aan Departementele beheer, aan die einde van die tweede jaar intern geëksamineer word.

In die bestaande derdejaarkursusse geniet student-onderwysers gespesialiseerde opleiding in Musiek, Kuns, Naaldwerk, Houtwerk en Metaalwerk, Liggaamlike Opvoeding, Huishoudkunde en Landbounatuurstudie. Vanaf 1960 word 'n agtste derdejaarkursus, 'n kursus in Akademiese Vakke, aanvanklik aan een opleidings-

kollege ingestel. Die kursus behels Afrikaans, Engels, Rekenkunde, met 'n keuse tussen Geskiedenis en Aardrykskunde aan die eenkant en Natuurleer en Gesondheidsleer aan die anderkant. Die kursus wat by die betrokke kollege ingestel sal word, sal uit Afrikaans, Engels, Rekenkunde en Geskiedenis en Aardrykskunde bestaan en sal voorsiening maak vir gevorderde opleiding van laerskool-onderwysers wat meer in 'n akademiese as in 'n praktiese rigting belang stel.

Die eksamenvereistes vir die tweede- en derdejaarkursusse is nog nie afgehandel nie, maar sodra hulle in 1959 afgehandel is, sal die reorganisasie van die onderwys in Kaapland die laaste stadium bereik het en daar kan dan voortgegaan word met die verwesenliking van die groot ideale wat daardeur in die vooruitsig gestel word.

Tekort aan Onderwysers

(a) Laerskole

Die tekort aan onderwysers duur nog voort, alhoewel daar in vergelyking met 1957 'n geringe verbetering ingetree het. Aan die einde van die tweede kwartaal van 1958 was daar in alle laerskole, ingesluit die laerskoolafdelings van middelbare en hoërskole 1,380 (1,403 in 1957) vakatures wat tydelik gevul moes word deur 154 (34 mans en 120 vroue) gepensioeneerdes, 1,048 getroude vroue, 62 (16 mans en 46 vroue) ongediplomeerdes en 116 (23 mans en 93 vroue) leerkragte wat na voltooiing van hulle proeftydperk vir permanente aanstelling in aanmerking kon kom. As hierdie 116 leerkragte buite rekening gelaat word, dan was die tekort 1,164, in vergelyking met 1,269 in 1957. Maar hierby moet 138 leerkragte gevoeg word wat tydelik in spesiale klasse vir verstandelik-afwykende leerlinge werksaam was. Hulle het bestaan uit 13 gepensioeneerdes, 109 getroude vroue, 3 ongediplomeerdes en 13 leerkragte wat na voltooiing van hulle proeftydperk vir permanente aanstelling in aanmerking kon kom. Die werklike tekort in klasse vir verstandelik-afwykende leerlinge was dus 125 (122 in 1957). Die totale tekort in alle laerskoolklasse was dus 1,289 in vergelyking met 1,391 in 1957; 'n verbetering derhalwe van 102. As in gedagte gehou word dat daar gedurende 1958-59 nuwe poste in laerskole geskep is, is daar 'n merkbare verbetering in die toevoer van laerskoolleerkragte.

(b) Middelbare en Hoërskole

In middelbare en hoërskole was daar in 1958 2,369 poste wat permanent en 570 wat tydelik gevul is. Van die 570 tydelike poste was 99 musiekposte wat bo en benewens die gewone personeelvoorsiening toegestaan word. Die oorblywende 471 vakatures is tydelik gevul deur 79 gepensioeneerdes (59 mans en 20 vroue), 244 getroude vroue, 99 ongediplomeerdes (49 mans en 50 vroue) en 49 leerkragte (37 mans en 12 vroue) wat na voltooiing van hulle proeftydperk vir permanente aanstelling in aanmerking kom. Die werklike tekort was dus 422, maar hierby moet in gedagte gehou word dat daar gedurende 1958-67 addisionele poste geskep is. Daar is 'n nypende tekort aan leerkragte wat bevoeg is om onderrig veral in vakke soos Afrikaans, Engels, Sosiale Studie, Wiskunde, Handelsvakke en die Wetenskappe te gee. By die toekenning van

finansiële hulp aan studente wat hulle aan 'n universiteit of ander erkende inrigtings wil bekwaam om in middelbare en hoërskole onderrig te gee, word voorkeur verleen aan applikante wat hulle in bogenoemde vakke wil bekwaam.

Musiek

In alle laer-, middelbare en hoërskole was daar in 1958 201 musiekposte wat op tydelike grondslag gevul is deur 16 gepensioeneerdes, 122 getroude vroue, 49 ongediplomeerdes en 14 leerkragte wat na voltooiing van hulle proeftydperk vir permanente aanstelling in aanmerking kom. Alhoewel hierdie poste aanvanklik net aan middelbare en hoërskole geskep is, is hulle ook sedert enige jare aan laerskole met 'n inskrywing van meer as 500 toegestaan. Weens die tekort aan bevoegde leerkragte moes beperkinge op die skepping van sulke poste gelê word. In 1958 is die beperkinge, naamlik dat 'n tweede musiekpos nie goedgekeur word nie tensy die eerste pos permanent gevul is, effens verslap, sodat aan middelbare en hoërskole met 'n inskrywing tot 299, 'n tweede pos toegestaan kan word as die eerste pos permanent gevul is en aan dergelike skole met 'n inskrywing van 300 en meer 'n tweede pos toegestaan word, al is die eerste nog nie permanent gevul nie, maar dat 'n derde pos alleen dan toegestaan sal word as die eerste twee poste permanent gevul is.

Toevoer van onderwysers

Die verblydende styging in die inskrywing vir die eerstejaarkursus van die Primêre Onderwysersertifikaat aan opleidingskolleges waarvan in die vorige verslag melding gemaak is, duur nog voort. Die inskrywing vir 1958 toon 'n vermeerdering van 49 bo dié vir 1957. In 1958 is 779 goedgekeurde aansoeke om toelating ontvang. Hiervan is 695 (157 mans en 538 vroue) toegelaat. Hierdie syfer sluit nie 21 studente uit Rhodesië, 12 studente uit Suidwes-Afrika en druipele wat die eerste jaar van die kursus herhaal, in nie. Die totale inskrywing vir die Primêre Onderwyserskursus aan alle inrigtings was dus 743 in vergelyking met 704 in 1957. Uitbreidings aan die volgende inrigtings geniet voorkeur en vorder bevredigend: Denneoord (Stellenbosch), Paarl, Wellington en Oudtshoorn. Aansoeke om uitbreidings by die Opleidingskolleges Kaapstad en Graaff-Reinet geniet aandag.

Die volgende tabel toon hoe die inskrywing vir 1958 met dié van die vorige vier jaar vergelyk:

Jaar (Eerste Kwartaal)	Primêre Onderwyserskursus		Hoër Primêre Kursusse	Diploma- kursusse	Totaal
	Eerste Jaar	Tweede Jaar			
1954	602	588	197	9	1,396
1955	625	562	293	11	1,491
1956	674	582	295	14	1,565
1957	704	635	237	8	1,584
1958	743	630	250	—	1,623

In vergelyking met die vorige jaar toon die totale inskrywing vir die derdejaarkursusse 'n vermeerdering van 5 bo die gesamentlike inskrywing vir die derdejaar- en diplomakursusse vir 1957 en dit ten spyte daarvan dat die Diplomakursusse in Liggaamlike Opvoeding vir mans (Paarl) en vroue (Kaapstad) weens swak ondersteuning aan die end van 1957 afgeskaf moes word.

Die volgende tabel toon die vergelykende syfers ten opsigte van die onderskeie hoër primêre en diplomakursusse oor die tydperk 1954 tot 1958:

Kursus (Eerste Jaar)	1954	1955	1956	1957	1958
Landbou-natuurstudie	19	18	24	25	26
Handwerk	21	36	37	30	28
Musiek	9	9	10	8	15
Naaldwerk	28	40	42	30	25
Liggaamlike Opvoeding	31	50	64	35	44
Huisvlyt	18	22	25	23	18
Kleinkinderskoolmetodiek	62	102	79	76	83
Kuns	9	16	14	10	11
Diploma in Liggaamlike Opvoeding	9	8	9	8	—
Diploma in Kuns	—	3	5	—	—
Totaal	206	304	309	245	250

Hieronder volg 'n tabel wat oor die jare 1954 tot 1958 aandui watter tweetaligheidskwalifikasies deur studente aan opleidingskolleges aan die end van elk van die betrokke jare verwerf is:

Jaar	Geslaag in Primêre Onderwysers- eksamen	Tweetaligheidskwalifikasies van geslaagde kandidate	
		Eerste Graad	Tweede Graad
1954	463	78 (17%)	385 (83%)
1955	442	68 (15%)	374 (85%)
1956	469	74 (16%)	395 (84%)
1957	514	80 (16%)	434 (84%)
1958	513	80 (16%)	433 (84%)

Van die 513 kandidate wat in die Primêre Onderwysers-eksamen geslaag het, het almal 'n tweetaligheidsertifikaat verwerf met 80 in die eerste graad en 433 in die tweede graad. Die beleid om sedert 1957 aan elke opleidingskollege 'n addisionele leerkrag aan te stel wat met net intensiewe onderrig van die tweede taal belas sou wees, het in hierdie stadium nog geen merkbare vrugte afgewerp nie. Die persentasie studente wat 'n eerstegraadse tweetaligheidsertifikaat verwerf het, toon geen verbetering op dié van 1957 nie. Daar word egter in elke opleidingsinrigting daadwerklike pogings aangewend om die peil van tweetaligheid te verbeter.

Lenings aan universiteitstudente wat kursusse vir 'n Onderwyser-sertifikaat volg

In die vorige verslag is melding gemaak van gunstiger voorwaardes vir die toekenning van lenings. Vanaf 1 Januarie 1958 is voorsiening gemaak dat

- (a) aan studente wat voorheen vir die rentevrye lenings van hoogstens £120 per jaar elk in aanmerking gekom het, 'n beurs van £90 en desverkiekend ook 'n rentevrye lening van £90 per jaar, geldig vir hoogstens vier jaar, toegeken word;
- (b) die omskepping van rentevrye lenings van hoogstens £120 per jaar elk wat reeds aan universiteitstudente toegeken is, en na 31 Desember 1957 geldig is, in beurse van £90 per jaar elk en behalwe rentevrye lenings van hoogstens £90 per jaar elk, geldig vir die onverstreke tydperke waarvoor die lenings wat alreeds toegeken is, nog geldig is, en
- (c) beurse van £90 en desverkiekend ook rentevrye lenings van hoogstens £90 per jaar elk, geldig vir hoogstens vier jaar, toegeken word aan
  - (i) universiteitstudente wat hulle bekwaam vir die onderrig van verstandelik-afwykende leerlinge en spraakgebrekkige en hardhorende leerlinge;
  - (ii) studente wat kursusse aan tegniese kolleges volg om hulle te bekwaam vir onderrig in goedgekeurde handelsvakke in die middelbare standerds, en
  - (iii) universiteitstudente wat hulle as middelbare leerkragte wil bekwaam.

Tot aan die end van 1958 is 436 lenings en beurse (ingesluit 284 beurse en lenings vir 1958) tot 'n bedrag van £37,575 (£24,155 vir 1958) toegeken.

Brosjure: Die Onderwys as Beroep

Om die onderwysberoep, die aard en die moontlikhede daarvan, sowel as die bevrediging wat dit meebring, onder die aandag van ouer leerlinge en hul ouers te bring, is teen die end van 1957 'n baie aantreklike brosjure, „Die Onderwys as Beroep”, deur die Departement van Onderwys opgestel en aan skole uitgedeel. Dit is die werk van 'n komitee waarin Departementele amptenare en die onderwysersverenigings verteenwoordiging gehad het. Daar word geglo dat hierdie brosjure onderwysers in hul verhewe taak sal bemoedig. Dit is besonder prikkelend opgestel. Die benadering is saaklik en objektief, maar daarby tintel dit van idealisme. Ouers van leerlinge sal die brosjure interessant en insiggewend vind. Ouers moet aangemoedig word om hul kinders die ervaring van diensvreugde te laat beleef, soos dit in die onderwys moontlik is. So wil die brosjure ouers en onderwysers help om „saaiers” te wees wat dertig-, sestig- en honderdvoudig beloon sal word. Vir die kinders sal dit 'n aansporing wees om die mooiste van hul toekoms te maak, want die onderwys bied kostelike en wonderlike geleenthede om van 'n mens se lewe 'n sieraad te maak.

Die brosjure is op kunspapier gedruk, smaakvol opgestel en ryklik geïllustreer deur ongeveer 100 portrette om 'n beeld te gee van die verskillende gesigspunte van 'n student en 'n onderwyser se lewe. Besonderhede oor salarisse, diensvoorwaardes, ensovoorts word daarin vervat.

Omdat tydens die voltooiing van die brosjure die hersiening van die salarisskale in oorweging was, is ongeveer 8,000 eksemplare in voorraad gehou vir die aanbring van die nodige wysigings wat noodsaaklik geword het vanweë die salaris-aanpassings in 1958. Dié voorraad is beskikbaar vir verspreiding in 1959.

Vakansie- en Opfrissingskursusse

Gedurende 1958 is die volgende kursusse gehou:

- (a) Eendagkursusse in Kuns op Graaff-Reinet, George en Upington;
- (b) Intensiewe vierdagkursusse in Kuns op George en Upington;
- (c) Vyfdagkursusse in Kleinkinderskoolmetodiek te Paarl, Springbok, Wellington en Stellenbosch;
- (d) 'n Kursus vir Wetenskap-onderwysers wat in medewerking met die Departement van Onderwys deur die Universiteit van Stellenbosch gereël is. Die kursus is deur 130 leerkragte bygewoon.

Inspekteurs van skole het ook 'n naweekkonferensie gereël op elkeen van die volgende plekke: Upington (vir die Prieska-Gordonia-omgange), Vredendal (vir die Calvinia-Springbok-omgange) en Queenstown. Die Karoo-sirkel het 'n konferensie op Beaufort-Wes gehou. Vir handelonderwysers is 'n konferensie te Goodwood en te De Aar gehou.

Salarisse

In my vorige verslag het ek melding gemaak van verhoë van die georganiseerde beroep om verbeterde salarisskale vir onderwysers veral met betrekking tot die jaarlikse verhogingstarief en die salarisse wat onderwysers met hoër kwalifikasies aangebied word, en van die benoeming van 'n interprovinsiale komitee om op dié aangeleentheid in te gaan.

Die komitee het in Januarie 1958 vergader en sy bevindings is in April op 'n Administrateurskonferensie oorweeg. Die gevolg was dat verbeterde salarisskale, op dieselfde lees geskoei as dié vir die staatsdiens, vanaf 1 April 1958 ingevoer is. Die georganiseerde beroep was dankbaar vir die verbeterings wat toegestaan is, maar was nog van mening dat die grondslag waarop die salaris-aanpassings geskied het, nie bevredig het nie en dat die skale in sekere opsigte nog verbeter kon word.

Die Administrateurs het in Julie op 'n vergadering besluit om, na aanleiding van die regering se aankondiging om vanaf 1 Oktober

1958 hersiene skale waarby die lewensduurtetoelag ingesluit is vir staatsamptenare in te voer, 'n interprovinsiale komitee te benoem om oorweging daaraan te skenk om die voorgestelde aanpassings in die salarisskale vir die staatsdiens ook op blanke onderwysers van toepassing te maak. Drie verteenwoordigers van die Federale Raad van die Onderwysersverenigings in Suid-Afrika het in 'n raadgevende hoedanigheid in hierdie komitee gedien.

Nuwe salarisskale wat op die komitee se aanbevelings gegrond is, is op 1 Oktober 1958 ingevoer. Om te toon in watter mate die skale verbeter is, kan by wyse van voorbeeld gemeld word dat die nuwe skale vir assistent-onderwysers in kategorie (d) £700 x 50—£900 x 60—£1,440 en £630 x 30—£720 x 40—£1,010 vir mans en vroue onderskeidelik is, in vergelyking met £585 x 25—£1,010 (plus lewensduurtetoelag teen £234 per jaar vir getroude mans) en £510 x 20—£830 onderskeidelik, soos dit in Maart 1958 was. Hoofde van hoërskole, groep A, ontvang nou 'n vaste jaarlikse salaris van £1,920 en £1,560 vir mans en vroue onderskeidelik, terwyl hulle voor April 1958 besoldig is volgens 'n skaal van £1,260 x 50—£1,410 (plus lewensduurtetoelag teen £234 per jaar vir getroude mans) en £1,030 x 40—£1,150, onderskeidelik.

Die nuwe salarisskale het oor die algemeen byval gevind, nie net vanweë die verhoogde besoldiging nie, maar ook omdat hulle bykomstige voordele, soos hoër pensioene, meegebring het. Die nuwe skale en die verhoogde aftree-ouderdom wat verlede jaar van krag geword het, sal gesamentlik die uitwerking hê dat onderwysers wat in die toekoms met pensioen uit die diens tree, van 'n goeie bestaan verseker sal wees.

Audio-visuele Hulpmiddels

Die Radio

Gereelde skooluitsendings geskied nog soos vantevore, met dié verandering egter dat uitsendings vir sekondêre leerlinge in die namiddae geskied om die skole wat moeilikheid ondervind met die behoorlike uitvoering van die onderrigprogram of met die rooster van skoolwerkzaamhede, tegemoet te kom. Nuuspraatjies word Vrydae in die voor- en namiddae gelewer. 'n Belangrike voorwaartse stap was die uitgee van die skoolradiopamflette. Hierdie pamflette bevat nuttige aantekeninge, en die aantreklike illustrasies alleen is al baie bruikbare onderrigmiddels. Hulle doen beslis baie om belangstelling vir skooluitsendings te prikkel en die aanvraag om die pamflette neem gevolglik steeds toe.

Skole skaf al meer en meer bandopnamemasjiene aan. Hierdeur is hulle in staat gestel om opnames van die skooluitsendings te maak en dan daarvan gebruik te maak wanneer dit hulle pas. Die skole het hierin 'n oplossing gevind vir die moeilikheid wat hulle dikwels ondervind het om die skooluitsendings in die skool se rooster van werkzaamhede in te pas.

Die Rolprent

Die doeltreffendheid van hierdie hulpmiddel het tot hiertoe afgehang van die behoorlike verdonkering van klaskamers. Die draagbare „dagligskerm” het egter die moeilikhede grotendeels

opgelos, sodat dit nou moontlik is om rolprente in enige klaskamer en op enige tyd van die dag te vertoon. Alhoewel die meeste skole vermoedelik nog die rolprent in die klaskamer of in die skoolsaal vertoon waar die projektor geïnstalleer is, kan die strookfilm-apparaat maklik van klaskamer tot klaskamer gedra en daar gebruik word sonder die beslommernis van verdonkering. Klasse hoef dus nie meer na 'n bepaalde vertrek te verhuis om die voordele van hierdie onderrigmiddel te geniet en sodoende die organisasie van die skool te bemoeilik nie.

Skoolmuseumdienste

In Port Elizabeth en Oos-Londen is Departementele leerkragte aan die museums verbonde. Hulle gee onderrig aan klasse wat na die museums gebring word, begelei die klasse deur die museums en is gewoonlik tot die beskikking van die onderwysers.

Die „museumkas”-diens van die Albanie-museum brei nog gedurig uit. Gedurende 1958 is ongeveer 10 kaste per jaar aan elk van 232 skole vir blankes en kleurlinge gestuur. Die Suid-Afrikaanse Museum in Kaapstad kon gemiddeld net 3 kaste per jaar aan elk van 210 skole stuur omdat minder kaste beskikbaar was. Hierdie dienste het groot waarde vir skole wat nie 'n besoek aan 'n museum kan bring nie.

HOOFSTUK II

KLEURLINGONDERWYS

In laer-, middelbare en hoërskole is kleurlingonderwys presies op dieselfde lees as dié vir blankes geskoei: die leerplanne is dieselfde en vir sover die bevoegdhe van die beskikbare leerkragte dit toelaat, is die kursusse ook. Eksaminering en bevordering is vir blankes en kleurlinge eners. Die hoofstuk in hierdie verslag oor die onderwys vir blankes is in breë trekke ook op kleurlingonderwys van toepassing, met dié uitsondering dat waar daar in die geval van skole vir blankes alle standerd VI-klasse na die middelbare en hoërskole oorgeplaas is, dit om 'n verskeidenheid van redes nog nie in alle skole vir kleurlinge geskied het nie. Die hersiene leerplanne, ingesluit die hersiene onderwyserskursus, is dus ook in skole, opleidingskole en opleidingskolleges van krag.

Wat opleidingskolleges betref, is die doelstellings, kursusse en eksaminering vanaf 1959 presies dieselfde as dié in opleidingskolleges vir blankes. As gevolg van die hersiene kursus sal die gewysigde kursus in Naaldwerk en Huishoudkunde na 1958 nie behou kan word nie. In opleidingskole volg die opleidingskursus dieselfde patroon as in opleidingskolleges behalwe dat, alhoewel die studente kennis moet opdoen van die inhoud van die hele laerskoolleerplan, onderrig in die metodiek beperk sal word tot die laer standers. Anders as in opleidingskolleges, sal Algemene Metodiek ekstern getoets word. Vakmetodiek sal, soos in opleidingskolleges, intern getoets word.

Soos uit onderstaande tabel blyk, is kleurlingonderwys nog gedurig aan die uitbrei:

Derde kwartaal	1955	1956	1957	1958
Totale inskrywing by skole ..	214,416	220,015	227,759	235,464
Inskrywing in sts. VII tot X ..	7,553	8,219	8,670	9,350
Getal leerkragte	6,450	6,705	6,984	7,302
Getal skole	1,262	1,291	1,327	1,366

Die totale inskrywing het oor 'n tydperk van vier jaar met 21,048, die getal in standers VII tot X met 1,797, die getal onderwysers met 852 en die getal skole met 104 toegeneem. En dit ten spyte daarvan dat met net 'n paar uitsonderings soos op Cradock, Kimberley, Simonstad, King William's Town, Keiskammahoek en Alice, skoolbesoek nie verplig is nie. Die vermeerderde inskrywing vir die sekondêre standers is ook weerspieël in die vermeerdering van die getal kandidate wat die Senior Sertifikaat-eksamen met sukses voltooi het, soos uit die volgende tabel blyk:

Jaar	1955	1956	1957	1958
Getal kandidate wat die Senior Sertifikaat-eksamen geslaag het ..	306	378	418	416

Namate die getal kandidate wat in die Senior Sertifikaat-eksamen slaag, toegeneem het, het ook die getal aansoeke om toelating tot opleidingskolleges dermate vermeerder, dat oorweging geskenk word aan die oprigting van 'n derde opleidingskollege om minstens 'n aanvang te maak met die verwesenliking van 'n ideaal om, soos in blanke onderwys, te verlang dat elke leerkrag in die laerskool minstens die Senior Sertifikaat moet besit.

Toevoer van onderwysers

(a) Opleidingskolleges

Hewat (Kaapstad) en Bridgton (Oudtshoorn) bly nog die enigste twee opleidingskolleges. Soos reeds in die vorige verslag gemeld, word oorweging geskenk aan die moontlike oprigting van 'n derde opleidingskollege in die Oostelike Provinsie. Om voorsiening te maak vir die vermeerderde getal aansoeke om toelating tot opleidingskolleges, is die Laer Primêre Kursus vir meisies by Oudtshoorn vanaf Januarie 1958 gestaak en vervang deur 'n derde eerstejaarklas vir die Gevorderde Kursus vir mans. Bridgton skryf dus net mans in en Hewat skryf mans en vroue in. Daar was dus aan die begin van 1958 plek vir ongeveer 240 studente in die eerste jaar van die Gevorderde Kursus aan die twee opleidingskolleges. Die sketsplanne vir die nuwe kollege en koshuis vir Hewat vorder goed. Sodra die moeilikhede met die perseel vir 'n nuwe kollege en koshuis op Oudtshoorn uit die weg geruim is, sal argitekthe benoem word om die planne op te stel.

In 1958 is 457 goedgekeurde aansoeke om toelating tot die Gevorderde Kursus ontvang. Die totale inskrywing in al die eerstejaarklasse was 221. Hierdie syfer sluit druipelinge in wat die eerste jaar van die kursus herhaal het. In 1958 het 13 kandidate die Gewysigde Gevorderde Kursus (Naaldwerk) en 12 'n soortgelyke kursus in Huishoudkunde aangebied. Van hierdie kandidate het 10 die Naaldwerkkursus en 5 die Huishoudkunde-kursus met welslae voltooi. Die onsuksesvolles het wel in die praktiese vakke, Naaldwerk en Huishoudkunde, geslaag, maar in die akademiese en/of professionele vakke gedruip. Na die intensiewe opleiding in Naaldwerk en Huishoudkunde wat oor twee jaar gestrek het, behoort hierdie leerkragte bevoeg te wees om dié vakke met gemak tot in die Senior Sertifikaatstadium te onderrig.

In 1958 het 143 kandidate die Gevorderde Sertifikaat verwerf.

(b) Opleidingskole

Die getal goedgekeurde aansoeke om toelating tot die Laer Primêre Onderwyserskursus vir kleurlinge aan opleidingskole, het 663 (123 mans en 540 vroue) beloop, waarvan 105 mans en 540 vroue aangeneem is. Van hierdie aansoeke is 57 mans en 418 vroue tot

die kursus toegelaat. Die totale inskrywing in die eerstejaarklasse aan al die opleidingskole was 504. Hierby is ingesluit die druipe-linge wat die eerste jaar van die kursus herhaal het. Mans sal nog net in 1959 tot die eerste jaar van die kursus aan twee opleiding- skole (Dower en Athlone) toegelaat word. Daarna sal net vroue tot die Laer kursus toegelaat word, en mans sal alleen tot opleidings- kolleges toegelaat word mits hulle aan die vereistes vir toelating voldoen.

In 1958 het 337 kandidate die Laer Primêre Onderwysers- sertifikaat verwerf.

Die volgende tabel toon die inskrywing in die onderskeie kursusse aan al die opleidingsinrigtings oor die tydperk 1954 tot 1958:

Kursus (Eerste Kwar- taal	Laer Primêre Onderwysers- kursus		Gevorderde Primêre Onderwysers- kursus		Hoër Primêre Onder- wysers kursus	Gewy- sigde kursus	Totaal
	1e Jaar	2e Jaar	1e Jaar	2e Jaar			
1954	510	444	180	131	45	—	1,310
1955	497	455	166	153	69	—	1,340
1956	508	444	191	147	68	—	1,358
1957	502	443	161	154	68	26	1,354
1958	504	432	221	149	80	25	1,411

Die totale inskrywing vir alle kursusse toon dus 'n vermeerdering van 57 bo dié van die vorige jaar. Die totale inskrywing vir die tweede jaar van die Gevorderde Kursus was inderdaad 174; 25 van hierdie kandidate het die gewysigde kursus in Naaldwerk en Huishoudkunde gevolg. As gevolg van die huidige beleid waarvol- gens mans vanaf 1960 nie meer tot die Laer Primêre Kursus toegelaat sal word nie, kan daar verwag word dat die inskrywing vir die Gevor- derde Kursus in die vervolg aansienlik sal styg.

Die volgende tabel toon die werklike getal kandidate aan wat oor die tydperk 1954 tot 1958 die derdejaarkursusse met sukses voltooi het:

Kursus (Eerste Kwartaal)	1954	1955	1956	1957	1958
Kuns en Handwerk ..	4	10	10	12	8
Handarbeid ..	7	8	8	16	17
Liggaamlike Opvoeding					
Mans	14	17	16	11	21
Vroue	—	5	5	8	7
Musiek	11	13	18	16	13
Kleinkinderskoolmetodiek	5	14	11	5	8
Naaldwerk	3	—	—	—	—
Totaal	44	67	68	68	74

Die derdejaarkursusse wat vir vroue bedoel is, is swak onder- steun. Dit is jammer dat daar jaarliks so min studente opleiding in Kleinkinderskoolmetodiek geniet. Om aan die aanvraag om onderwyseresse wat in die laer primêre klasse kan onderrig gee, te voldoen, word oorweeg om die Laer Primêre Onderwyserskursus in die toekoms by hierdie behoefte aan te pas.

In die bouprogram vir Hewat en Bridgton is voorsiening gemaak vir die instelling van 'n derdejaarkursus in die akademiese vakke wat in beginsel reeds aanvaar is. Anders as in die geval van soort- gelyke derdejaarkursusse aan opleidingskolleges vir blankes, is die bedoeling dat kleurlingstudente wat hierdie kursus gevolg het, in die Junior Middelbare Kursus behulpsaam kan wees tot tyd en wyl die tekort aan onderwysers wat bekwaam is om in die sekondêre klasse onderrig te gee, die hoof gebied is.

Tekort aan onderwysers

In kleurlingonderwys is daar 'n ernstige tekort aan leerkrigte wat bevoeg is om onderrig in die sekondêre klasse te gee. Intussen word baie gebruik gemaak van leerkrigte wat in besit van die Gevorderde Sertifikaat is. Dié toedrag van sake moet 'n belem- merende uitwerking hê op die peil van die onderwys en verklaar gedeeltelik die hoë persentasie druipe-linge in die Junior en Senior Sertifikaat-eksamens.

Finansiële hulp aan studente wat hulle wil bekwaam om in sekondêre klasse onderrig te gee

Die geldelike hulp aan kleurlingstudente wat hulle aan 'n universiteit of 'n ander goedgekeurde inrigting wil bekwaam om in sekondêre klasse onderrig te gee, is dieselfde as dié vir blankes en word op dieselfde voorwaardes toegeken.

Bantoe-onderwys

1958 was die laaste jaar waarin hierdie Departement nog die Junior Sertifikaat-, die Senior Sertifikaat- en die Onderwysers- eksamens vir Bantoe-kandidate beheer het. Hierdie eksamens sal in die toekoms deur die Departement van Bantoe-onderwys self behartig word.

Vakansie- en Opfrissingskursusse

Die volgende kursusse is gehou:

- Eendagkursusse in Kuns aan die Zonnebloem- en Wesley- opleidingskole, en te Athlone;
- Intensiewe vyfdagkursusse aan die Kunssentrum, Wood- stock, die Kunssentrum vir kleurlingkinders, en te Robertson;
- 'n Vyfdagkursus in Liggaamlike Opvoeding aan die Wesley-opleidingskool vir leerkrigte in besit van die Hoër Primêre Sertifikaat in Liggaamlike Opvoeding;
- 'n Vyfdagkursus in Kleinkinderskoolmetodiek aan die Opleidingskool Athlone, Paarl;

- (e) 'n Driedagkursus vir onderwysers van Engels in laer en middelbare skole aan die Alexander Sinton-hoërskool, Athlone;
- (f) 'n Kursus vir Wetenskap-onderwysers wat in medewerking met die Departement van Onderwys deur die Universiteit van Stellenbosch gereël is.

Salarisse

Na aanleiding van die verbetering wat in die besoldiging van blanke onderwysers aangebring is, is 'n interprovinsiale komitee waarin die Staatsdienskommissie, die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap en die Departement van Kleurlingsake verteenwoordig is, aangestel om gekonsolideerde salarisskale vir kleurlingonderwysers te oorweeg. Die komitee het op 24 November 1958 byeengekom. Verteenwoordigers van die nuutgestigte Suid-Afrikaanse Federasie van Onderwysersverenigings het voor hierdie komitee getuie afgele. Die komitee se verslag en aanbevelings sal aan die Uitvoerende Komitee voorgelê word en daar word verwag dat nuwe salarisskale vroeg volgende jaar aangekondig sal word.

HOOFSTUK III

MEDIESE DIENS

Personeel

Die personeel, 'n mediese hoofinspekteur en 12 mediese inspekteurs, was op volle sterkte tot op 1 Maart, die datum waarop een mediese inspekteur met hoofkwartier te Port Elizabeth sy bedanking ingedien het. Hierdie pos was aan die end van die jaar nog nie gevul nie.

Twee skoolverpleegsters het gedurende die jaar bedank en een nuwe verpleegster is aangestel. Nege sodanige poste was aan die einde van die jaar vakant.

Die vakante pos van tandheelkundige inspekteur van skole met hoofkwartier te Kimberley is nog nie gevul nie en daar skyn min hoop te wees om die pos te vul tot tyd en wyl die salarisskaal aan die pos verbonde, verbeter word.

Mej. F. M. Classen het op 1 Januarie as departementele diëetkundige diens aanvaar. Geen geskikte aansoeke is tot dusver om die derde vakante pos ontvang nie.

Mediese Inspeksie

Die werk wat gedurende die jaar gedoen is, word in die volgende opsomming tabellaries aangegee:

	Blankes	Kleurlinge
Getal leerlinge deur mediese inspekteurs ondersoek:		
(a) Roetine-ondersoeke	30,203	8,952
(b) Leerlinge spesiaal uitgekies	14,072	4,648
(c) Herondersoeke	8,439	3,368
Totaal	52,714	16,968
Getal leerlinge deur verpleegsters ondersoek		
Totaal	82,256	84,256
Totaal	134,970	101,224
	Blankes	Kleurlinge
Getal skole deur mediese inspekteurs besoek	506	112
Huisbesoeke deur skoolverpleegsters afgele	1,230	820
Lesings deur skoolverpleegsters gehou	1,816	365

Uitvoerige statistiek in verband met mediese inspeksie word in bylaes Y, Z, AA en BB verstrek.

Die volgende ouderdomsgroepe is tydens roetine-inspeksie ondersoek:

- (a) Al die leerlinge wat in 1952 gebore is, en dié wat in 1951 en 1950 gebore is wat nie voorheen ondersoek kon word nie. Hierdie groep word in die statistiek as „jonger” leerlinge beskryf.
- (b) Al die leerlinge wat in 1943 gebore is, en dié wat in 1942 gebore is wat nie voorheen ondersoek kon word nie. Hierdie groep word in die statistiek as „ouer” leerlinge beskryf.

Uit die uitvoerige statistiek sal bemark word dat van die 8,526 seuns en 7,942 meisies wat in die jonger roetine-ouderdomsgroep ondersoek is, 1,401 of 16.4% van die seuns en 1,214 of 15.3% van die meisies onderskeidelik aan een of ander gebrek ly. Van die 7,138 seuns en 6,597 meisies in die ouer roetine-ouderdomsgroep het 2,071 of 28.9% seuns en 1,936 of 29.3% meisies 'n gebrek gehad. Van die totale getal 30,203 blanke leerlinge wat in die roetine-ouderdomsgroepe ondersoek is, het 6,622 of 21.9% aan gebreke gely.

Die syfers van toepassing op kleurlingkinders vir die jonger roetine-ouderdomsgroep is: 2,833 seuns ondersoek, 753 of 26.6% gebrekkig en 2,987 meisies ondersoek met 1,052 of 35.2% gebrekkig. In die ouer ouderdomsgroep is bevind dat 744 of 44.5% van die 1,676 seuns en 691 of 47.4% van die 1,456 meisies aan gebreke ly. Van altesaam 8,592 kleurlingkinders wat in die ouderdomsgroepe ondersoek is, het 3,240 of 36.2% gebreke gehad.

Die 14,072 blanke en 4,648 kleurlingleerlinge genoem „leerlinge spesiaal uitgekies”, is leerlinge wat nie binne die perke van die roetine-ouderdomsgroepe val nie, maar wat spesiaal deur die mediese inspekteurs, skoolverpleegsters, onderwysers of ouers vir ondersoek uitgesoek is, omdat vermoed word dat hulle aan 'n gebrek of gebreke ly. Die voorkomssyfer vir gebreke in hierdie groep was 29.2% en 41% onderskeidelik vir blankes en kleurlinge. Hierdie groep is buite rekening gelaat by die bepaling van die voorkomssyfer van gebreke in 'n steekproef van die skoolbevolking soos deur die ouderdomsgroepe verteenwoordig, daar hul insluiting sodanige voorkomssyfer oormatig sou laai.

Van die totale aantal blanke leerlinge wat gedurende die jaar ondersoek is, was 92.6% teen pokkies ingeënt. Die syfer van toepassing op kleurlingkinders is 89.4%.

Van die totale aantal blanke leerlinge wat deur mediese inspekteurs ondersoek is, was 154 of 0.34% met ongedierte besmet, terwyl 929 of 6.8% van die kleurlingleerlinge besmet was.

Behandeling

Gedurende die tydperk in oënskou, het die nasorg van leerlinge deur mediese inspekteurs en skoolverpleegsters getoon dat van die

13,323 blanke leerlinge wat tydens die vorige mediese inspeksie by hul skool vir behandeling aanbeveel is, 9,571 behandeling ontvang het. Van die 5,638 kleurlingleerlinge wat vir behandeling aanbeveel is, het 3,832 behandeling ontvang. Van die leerlinge wat vir behandeling aanbeveel was, is 8,439 blanke en 3,368 kleurlingleerlinge deur die mediese inspekteurs herondersoek. Ten opsigte van 1,863 blanke en 1,030 kleurlingleerlinge wat sedert die vorige mediese inspeksie skool verlaat het, was geen inligting beskikbaar nie; 1,889 blanke en 776 kleurlingleerlinge is nie behandel nie.

Die volgende tabel toon die getal leerlinge wat aangeraai is om behandeling te ondergaan, die aard van gebreke wat vir behandeling aanbeveel is en die getal en persentasie waarvoor inligting beskikbaar was en wat behandeling ontvang het:

BLANKES

Aard van gebreke	Getal aanbeveel	Getal waarvoor inligting beskikbaar was	Getal uit vorige groep wat behandel is	Persentasie behandel
Tande	7,587	6,381	5,062	79.3
Neus en keel	1,453	1,254	980	78.9
Oë	2,542	2,252	1,969	87.4
Ore	678	583	498	85.4
Ander toestande	2,125	1,842	1,667	90.5

KLEURLINGE

Tande	3,313	2,636	2,156	81.8
Neus en keel	387	316	276	87.3
Oë	573	493	437	88.6
Ore	485	423	367	86.8
Ander toestande	1,813	1,487	1,182	79.5

Tandheelkundige behandeling word nog deur die Departement se twee tandheelkundige inspekteurs, private tandartse en by die Kaapstadse Munisipale Tandheelkundige Kliniek verskaf.

Die volgende is 'n opsomming van die werk wat deur die tandheelkundige inspekteurs gedurende die jaar in oënskou gedoen is:

	Blankes	Kleurlinge
Getal leerlinge ondersoek	8,161	1,361
Getal leerlinge behandel	2,799	1,286
Getal tande getrek	5,344	3,437
Getal tande gestop	1,118	—
Getal voorbehoedsbehandelings	152	18

Statistiek ten opsigte van tandheelkundige behandeling wat by die Kaapstadse Munisipale Tandheelkundige Kliniek en deur private tandartse verskaf is, word in bylae Y aangegee.

Oogheelkundige behandeling is verskaf by die Departementele Oogkliniek te Vasco, die Kaapstadse Munisipale Oogkliniek, die onderskeie provinsiale hospitale waar die dienste van oogartse beskikbaar was en deur oogartse wat sekere skoolraadsgebiede in plattelandse streke besoek het.

Die volgende tabel toon besonderhede van die werk wat by die Vasose Oogheelkundige Kliniek gedoen is:

	Blankes	Kleurlinge
Getal eerste behandelings	149	116
Totale getal konsultasies (ingesluitende eerste behandelings .. .. .)	274	220
Getal brille verskaf	164	144

Rondreise wat 5 skoolraadsgebiede omvat, is deur oogartse onderneem en hulle het altesame 70 blanke en 12 kleurlingleerlinge behandel.

Statistiek ten opsigte van werk wat by die Kaapstadse Munisipale Oogkliniek gedoen is, word in bylae Y gegee.

Departementele Dieetkundiges

Die dieetkundiges het 133 koshuise gedurende die jaar besoek. Die hoop is gekoester dat, met die aanstelling van 'n tweede dieetkundige aan die begin van die jaar, die kort kursusse vir matrones hervat sou kon word. Dit was ongelukkig nie moontlik nie daar een van die dieetkundiges gedurende die jaar met ses maande verlof was. Baie aansoeke om die hou van hierdie kursusse, wat baie waardevol blyk te wees, word ontvang. Die kursusse sal gedurende 1959 hervat word wanneer beide dieetkundiges beskikbaar sal wees.

Die dieetkundiges doen verslag dat meer belangstelling in die dieet van leerlinge in koshuise getoon word. Matrones doen hul bes om 'n goeie gehalte te handhaaf, maar baie kla nog steeds dat hulle deur gebrek aan voldoende fondse aan bande gelê word en aan nie meer as die minimumvereistes van die Departement kan voldoen nie. Die komitees van koshuise wat in die Kalahari, Noord-Weste en ander afgesonderde streke geleë is, doen eindelose moeite om voldoende vars vrugte en groente te bekom, in teenstelling met koshuise wat in die vrugte-produiserende streke geleë is.

In baie gevalle is die maaltye wat saans verskaf word nog nie voldoende vir groeiende kinders nie, ten spyte van gedurige aanmoediging en die advies wat verskaf word.

Die uitrusting, soos breekgoed en ander tafelgereedskap, het by die meeste inrigtings gedurende die afgelope paar jaar baie verbeter. Vlekvrye staaltafelgereedskap, vleis- en groenteskottels word nou aangekoop.

Dit is egter teleurstellend dat in etlike koshuise die tafels nie behoorlik gedek word nie. Dit word as 'n belangrike aspek van die opvoeding van die kind in die koshuis beskou.

Heelwat verbeterings is in die beplanning van kombuise van koshuise wat gedurende die jaar gebou is, aangebring. Veel kan nog in hierdie rigting gedoen word.

As gevolg van die baie ander beskikbare betrekkings met goeie besoldiging, word dit al hoe moeiliker om assistent-matrones te verkry. Daar word vertrou dat die hersiene salarisskaal vir assistent-matrones mettertyd hierdie probleem sal oplos.

HOOFSTUK IV

ALGEMEEN

A. ADMINISTRASIE

Gedurende die jaar onder bespreking het 'n Staatsdiensinspekteur, op versoek van die Departement, die personeelstand soos dit in sekere afdelings voorkom, ondersoek en is 'n gevolglike verbetering in die personeelstand aan hoofkantoor aangebring deur die skepping van 'n addisionele pos en die hergradering van 'n ander pos in die klerklike afdeling.

Belangrike veranderings ten opsigte van die administratiewe en professionele personeel aan hoofkantoor het in die loop van 1958 plaasgevind. Mnr. J. H. Bonthuys is met bevordering oorgeplaas na die pos van Onder-sekretaris, Algemene Administrasie, aan die Sekretariaat van die Administrasie en Mnr. S. K. Lotz is bevorder om Mnr. Bonthuys as Sekretaris van die Departement op te volg. Mnr. D. J. Liebenberg is aangestel as Adjunk-Superintendent-generaal van Onderwys as opvolger van Dr. F. P. Stander wat afgetree het by bereiking van die ouderdomsgrens. Mnr. J. D. Möhr is met bevordering oorgeplaas na die pos van Adjunk-Direkteur van Onderwys, Suidwes-Afrika-administrasie, terwyl Dr. E. L. G. Schnell en Mnr. P. J. Rossouw aangestel is as Hoofinspekteurs van Skole. Mnr. S. W. Coetzee is bevorder tot die pos van Assistent-sekretaris en Mnr. J. F. Lighton tot die pos van Administratiewe Beheerbeampte. Mnr. C. B. Ritter is bevorder tot die pos van Administratiewe Beampte.

'n Vermeerdering in die getal poste op die diensstaat van die inspektoraat is ook aangebring. Ses addisionele poste van Inspekteur van Skole is geskep asook twee addisionele poste, een van Organiseerder van Kleinkinderskoolmetodiek en een van Organiseerder van Handarbeid.

'n Aantal veranderings het in die inspeksiepersoneel plaasgevind. Mnre. B. C. Gordon en D. M. du Preez is aangestel as Inspekteurs van Skole. Mnr. N. J. le Roux, Inspekteur van Skole, het afgetree by bereiking van die ouderdomsgrens terwyl Dr. J. F. Tolmie, Mediese Inspekteur van Skole, sy betrekking neergelê het.

Dr. H. M. Daleboudt, Mnr. T. G. Walters en Mnr. J. J. Enslin is aangestel as Organiseerders van Oudio-visuele Onderwys, Kuns en Musiek respektiewelik. Mej. F. M. Claassen is aangestel as Dieetkundige en Mnr. J. P. Strydom as Skoolvoortligtingsbeampte.

Mej. E. H. Olivier, Organiseerder van Kleinkinderskoolmetodiek, het haar betrekking neergelê weens haar huwelik.

Aan dié wat nou die diens van die Departement verlaat het, wil ek graag my waardering betuig vir die waardevolle dienste wat hulle gelewer het.

B. FINANSIES

Gedurende die boekjaar wat op 31 Maart 1958 geëindig het, het die uitgawe aan onderwysdienste, met uitsluiting van rente- en delgingskoste op £18,133,369 te staan gekom. Besonderhede omtrent die uitgawe onder die vernaamste hoofde tesame met die uitgawe in 1956—1957 word hieronder verstrek:

	1957-58 £	1956-57 £
<i>Blanke Onderwys</i>		
Administrasie	115,274	119,205
Skoolrade en -komitees	202,330	193,796
Skoolinspeksie	105,419	106,689
Mediese inspeksie	83,056	80,068
Opleiding van leerkragte	306,688	297,388
Sekondêre onderwys	2,009,910	1,929,142
Primêre onderwys	4,032,708	3,963,652
Gesamentlike primêre en sekondêre onderwys	2,555,684	2,542,574
Klein werke	838,568	718,329
Landbou-onderwys	110,524	99,461
Vakansiebesparingsbonus	307,622	293,255
Algemeen	1,701,923	1,649,112
Blanke Onderwys	12,369,706	11,992,671
<i>Kleurlingonderwys</i>		
Opleiding van leerkragte	122,984	128,434
Sekondêre, primêre en gesamentlike	5,218,286	4,971,958
Vakansiebesparingsbonus	165,867	157,301
Algemeen	256,526	242,115
Kleurlingonderwys	5,763,663	5,499,808
Totaal	18,133,369	17,492,479

Die vermeerdering van £640,890 is hoofsaaklik toe te skrywe aan die vermeerderde uitgawe aan die aanstelling van addisionele leerkragte om die vermeerderde inskrywing aan skole te dek; die resultaat van verbeterde salarisskale vir kleurlingonderwysers; 'n vermeerdering in die £-vir-£-bydraes tot die pensioenfondse vir onderwysers; 'n vermeerdering in die uitgawe aan die aankoop van skoolmeubels en -uitrusting, boeke en skoolmateriaal weens 'n toename in inskrywing en 'n styging in pryse; en bykomende uitgawe aan klein werke.

Die vermeerderde uitgawe ten opsigte van hoofdelike toelaes is hoofsaaklik toe te skrywe aan die volgende:

- (i) Die subsidie ten opsigte van die salarisse van die personeel aan ondersteunde koshuise is vanaf 1 Januarie 1957 afgeskaf, en is vanaf daardie datum by die hoofdelike toelaes ingelyf.
- (ii) Voor 1 Januarie 1957 is hoofdelike toelaes betaal ten opsigte van behoeftige leerlinge wat nog nie die agste standerd geslaag het nie en nog nie die ouderdom van sestien jaar bereik het nie. Die leerlinge in standers IX en X het losiesbeurse ontvang. Vanaf 1 Januarie 1957 het leerlinge in standers IX en X ook hoofdelike toelaes ontvang, en nie meer losiesbeurse nie. Die uitgawe aan hoofdelike toelaes het gevolglik vermeerder terwyl die voorsiening vir losiesbeurse verminder het.

Daar was ook 'n vermeerdering in die uitgawe ten opsigte van huurtoelaes. Voor 1 Januarie 1957 het private koshuise vir betalende leerlinge 'n huurtoelae van ongeveer 3% op die koste van die oprigting van die geboue ontvang, terwyl in gevalle waar hierdie koshuise bestuur is op persele wat aan die Administrasie behoort, huurgeld van 5% van die losiesgelde aan die Administrasie betaal moes word. Vanaf 1 Januarie 1957 het hierdie koshuise 'n huurtoelae op dieselfde basis as dié van toepassing op Goeie Hoop-losiesdepartemente ontvang, nl. naasteby 8% van die koste aan die oprigting, ten opsigte van persele wat nie aan die Administrasie behoort nie terwyl koshuise wat bestuur word in geboue wat aan die Administrasie behoort, die geboue huurvry gebruik.

BRUTO-KOSTE PER LEERLING

Jaar	Blankes		Kleurlinge	
	Inskrywing	Bywoning	Inskrywing	Bywoning
1954-55	£ 57 2 6	£ 60 11 1	£ 21 17 3	£ 24 11 3
1955-56	59 16 6	63 11 8	23 8 3	26 1 1
1956-57	60 13 3	64 6 1	23 19 9	26 11 7
1957-58	62 11 8	66 19 4	24 9 10	27 10 5

NETTO-KOSTE PER LEERLING

1954-55	55 10 3	58 16 10	21 12 0	24 5 4
1955-56	58 1 4	61 14 4	23 2 1	25 14 3
1956-57	58 17 7	62 7 5	23 14 0	26 5 3
1957-58	60 16 8	65 1 11	24 3 9	27 3 7

Inkomste

Die inkomste wat uit onderwysbronne verkry is, is as volg:

	1957-58	1956-57
Skoolgelde (insluitende musiek en opleiding)	158,220	148,548
Losiesgelde (insluitende opleiding)	321,969	319,464
Verkoopbare benodigdhede	189,352	180,055
Eksamengelde	37,395	36,398
Huurgeld	17,976	30,241
Landbouskole	40,258	29,616
Diverse onderwysontvangste	13,286	20,950
Totaal	£778,456	£765,272

Die vermeerdering in die inkomste uit skoolgelde is toe te skrywe aan 'n vermeerdering in die inskrywing aan skole waar skoolgelde betaalbaar is en die verhoogde inkomste van losiesgelde is toe te skrywe aan 'n vermeerdering in die getal loseerders. Die bedrag vir verkoopbare benodigdhede het gestyg as gevolg van hoër pryse tesame met 'n styging in die skoolinskrywing. Daar was ook 'n styging in die getal kandidate wat die Departemente eksamens afgelê het met 'n gevolglike vermeerdering in die inkomste uit eksamengelde. Verhoogde inkomste is verkry uit die verkoop van landbouprodukte as gevolg van die styging in die pryse van hierdie artikels. Die bronne van inkomste ten opsigte van algemene onderwysontvangste wissel aansienlik van jaar tot jaar.

Rente en Delging

Rente- en delgingskoste op lenings aangegaan vir die oprigting van skool- en koshuisegeboue het van £757,599 in 1956-57 tot £858,762 in 1957-58 gestyg. Dit kan aan sowel die hoër boukoste as aan groter boubedrywigheid toegeskryf word. Laasgenoemde syfer verteenwoordig die hoogste bedrag wat in enige boekjaar aangeteken is.

C. SKOOLGEBOU

Vir die jaar wat op 31 Maart 1958 geëindig het, was die totale bedrag aan kapitaaluitgawe aan skoolgeboue £1,901,139 19s. 3d. in vergelyking met die hoogste uitgawe tot datum van £1,914,157 13s. 2d. vir die jaar wat op 31 Maart 1957 geëindig het.

Ten spyte van vinnige vordering wat gemaak is in die voorsiening van skool- en koshuisbehuising, was die behoefte aan addisionele behuising nog steeds so groot soos altyd. Die Departement het derhalwe, hoewel hy nie ten gunste van monteerskoolgeboue is nie, geen ander uitweg gehad as om toe te stem dat behuising van hierdie aard opgerig word in gevalle waar skole nie vir die oprigting van permanente behuising kon wag nie.

'n Lys van nuwe geboue, grondtoekennings en aankoop van persele verskyn in bylaes B, C, D, E en F.

In ooreenstemming met die gebruik in vorige jare, word besonderhede van die kapitaaluitgawe aan skoolgeboue sedert 1913-14 en van die rente- en delgingskoste gedurende die afgelope ses jaar hieronder verstrek.

TABEL I
KAPITAALUITGAWE AAN SKOOLGEBOUW SEDERT
1913-14

Uitgawe vir:	£	s.	d.
1913-14	205,711	12	5
1914-15	189,273	9	0
1915-16	110,806	0	10
1916-17	205,095	0	0
1917-18	236,483	0	0
1918-19	213,809	5	1
1919-20	182,503	0	0
1920-21	236,053	1	3
1921-22	161,493	11	10
1922-23	104,993	7	4
1923-24	104,551	4	2
1924-25	137,412	8	1
1925-26	178,316	5	5
1926-27	150,003	17	6
1927-28	183,645	4	10
1928-29	176,360	2	4
1929-30	215,866	13	3
1930-31	168,188	12	7
1931-32	222,192	19	10
1932-33	77,180	12	2
1933-34	56,897	13	3
1934-35	101,861	15	7
1935-36	148,997	5	3
1936-37	208,850	1	6
1937-38	200,212	2	8
1938-39	200,879	17	2
1939-40	230,805	12	4
1940-41	283,707	11	8
1941-42	164,443	19	5
1942-43	291,180	1	0
1943-44	127,234	8	4
1944-45	179,978	7	2
1945-46	278,110	19	8
1946-47	475,923	13	2
1947-48	626,820	1	5
1948-49	725,561	13	3
1949-50	853,069	13	4
1950-51	887,617	12	4
1951-52	991,467	0	0
1952-53	1,740,492	0	0
1953-54	1,419,935	10	3
1954-55	1,073,967	11	4
1955-56	1,674,314	7	7
1956-57	1,914,157	13	2
1957-58	1,901,139	19	3
	<hr/>		
	£20,219,565	18	1

TABEL II
RENTE EN AFLOSSING OP LENINGS VAN DIE UNIE-REGERING
VIR SKOOLGEBOUW

Uitgawe vir:	£	s.	d.
1951-52	408,861	0	0
1952-53	454,213	0	0
1953-54	520,409	6	3
1954-55	616,613	6	10
1955-56	681,097	4	6
1956-57	757,598	15	0
1957-58	858,762	5	3

PERSONEEL (1 Januarie 1959)

SUPERINTENDENT-GENERAAL VAN
ONDERWYS .. .. . J. G. Meiring, B.Sc., B.Ed., Ph.D.

Adjunk - Superintendent - generaal van
Onderwys .. .. . D. J. Liebenberg, M.A., B.Ed.
Sekretaris .. .. . S. K. Lotz, B.Comm.
Assistent-Sekretaris .. .. . S. W. Coetzee, B.Econ.
Administratiewe Berheerbeampte .. J. F. Lighton
Eerste Administratiewe Beamptes .. J. de Villiers
Een Vakante pos

Afdeling Eksamens

Eerste Administratiewe Beampte (Ek-
samenbeampte) .. .. . G. W. Meister, B.A.
Senior Administratiewe Beampte .. G. R. O'Bree, B.A.
Administratiewe Beampte .. .. . J. A. le Roux

Afdeling Publikasies en Statistiek

Senior Administratiewe Beampte .. E. J. S. Birch, B.A.
Administratiewe Beampte .. .. . J. M. Steenkamp, B.A.

Afdeling Losies en Vervoer

Senior Administratiewe Beampte .. C. J. Griffiths
Administratiewe Beampte .. .. . P. J. le Roux
Administratiewe Beampte .. .. . W. A. J. Pretorius, B.Econ.

Afdeling Blanke Skole

Senior Administratiewe Beampte .. P. J. le Grange
Administratiewe Beamptes .. .. . A. C. T. Bluhm
C. B. Ritter

Afdeling Kleurlingskole

Senior Administratiewe Beampte .. D. G. Joubert, B.A.
Administratiewe Beampte .. .. . J. L. du Plessis

Afdeling Geboue

Administratiewe Beampte .. .. . D. H. Morris, B.Comm.

Afdeling Benodigdhede

Administratiewe Beampte .. .. . J. J. H. Blomerus

Algemene en Personeelafdeling

Administratiewe Beampte .. .. . B. H. T. Heydenrych

VERTAALSTER

Mej. R. P. de Klerk, B.A.

HOOFINSPEKTEURS VAN SKOLE

P. J. Rossouw, B.A.
E. L. G. Schnell, M.A. B.Ed., Ph.D.

MEDISE HOOFINSPEKTEUR VAN SKOLE

L. v. D. Cilliers, M.D.

INSPEKTEURS VAN SKOLE

I. J. M. Archer, M.Sc.
F. H. Badenhorst, B.Sc., M.Ed.
W. E. Barker, M.Sc.
P. B. A. Beukes, B.Sc., B.Ed.
G. H. M. Bobbins, M.A., Ph.D.
G. H. P. de Bruin, B.A.
P. W. de Bruin, B.A., B.Ed.
A. K. de Jager, M.A., M.Ed.
J. B. de Jager, B.Sc., M.Ed.
M. M. de Jongh, B.A., B.Ed.
W. McD. Dodds, B.Sc.
J. J. Dreyer, M.Sc.
D. J. du Plessis, B.A., M.Ed.
D. M. du Preez, B.A., M.Ed.
B. C. Gordon, M.A.
J. J. G. Grobbelaar, M.A., Ph.D.
C. J. Grové, B.A., B.Ed.
M. J. Jooste, B.Sc. (Landbou)
J. D. le Roux, B.A.
A. D. Lückhoff, M.Sc.
T. F. T. Malherbe, M.Sc., M.A.
L. V. Möhr, B.Sc., M.Ed.
J. G. Perry, M.A.
B. Rode, B.Sc., B.Ed.
D. J. Rossouw, B.A.
R. J. C. Sahlertz, M.A., B.Ed.
N. Sieberhagen, M.A., Ph.D.
G. J. J. Smit, M.A., B.Ed.
B. Strydom, B.Sc.
I. S. Terblanche, M.A., M.Ed.
S. Theron, B.Sc.
N. J. Uys, M.A., M.Ed.
J. F. van der Merwe, B.A., M.Ed.
J. H. J. van der Merwe, M.Sc.
J. L. van der Walt, M.A., M.Ed.
C. S. van der Westhuizen, B.A., B.Ed., Ph.D.
J. C. van der Westhuizen, M.A., B.Ed.
W. S. van der Westhuizen, M.A., D.Ed.
J. C. J. van Vuuren, B.A., D.Ed.
C. R. Venter, B.Sc., M.Ed.
G. J. Venter, B.A.
A. Vlok, B.A.
H. S. H. Weich, B.Sc., B.A., B.Ed.
M. M. Wiggett, B.Sc.

AFLOSINSPEKTEURS VAN SKOLE

H. Liebenberg, B.A.

N. B. Dreyer, B.A.

INSPEKTEURS VAN SKOOLKOSHUISE

H. H. Nel, B.A.

G. J. Oberholster, B.A.

J. A. Stofberg, B.A., B.Ed.

ORGANISEERDERS VAN SPESIALE VAKKE

Landbou

S. J. G. Hofmeyr, M.Sc., Ph.D.

Huishoudkunde

Mej. G. F. B. Rose

Mej. J. H. Steyn

Mej. M. S. E. van Niekerk

Teken en Kuns

Mej. A. M. Hugo

Mej. V. M. Searle

L. B. J. van Rensburg

S. S. van Rensburg

T. G. Walters

Kleinkinderskoolmetodiek

Mej. A. Ball

Mej. F. Grobler

Mej. S. I. la Grange

Mev. H. J. Nel

Mej. R. E. Nel

Mej. A. S. Scholtz

Handearbeid

W. de la H. Bellingan

J. J. Brand

P. J. Heyns

J. v. d. S. Uys, B.A., B.Ed.

W. H. van der Westhuizen, B.A.

Musiek

Mej. H. S. Anders

J. J. Enslin

J. MacLachlan

J. G. Vermaak

Naaldwerk

Mev. G. A. Botha

Mej. C. H. Britz

Mev. R. C. de Jager

Mej. W. A. Louw

Mev. M. van Niekerk

Liggaamlike Opvoeding

J. J. Schoombie, B.A.

H. J. Taylor, M.A.

Mej. F. M. Maskew

Mej. M. Warren

Handelsvakke

S. Kühn, B.Comm., B.Ed.

Audio-visuele Onderwys

H. M. Daleboudt, B.A., D.Ed.

Skoolbiblioteke

C. H. Vermeulen, B.A.

MEDIËSE INSPEKTEURS VAN SKOLE

A. H. Bischoff, M.B., Ch.B., D.C.H.

P. Glatt, M.B., Ch.B., D.P.H.

W. C. Heunis, L.M.S.S.A. (Lon.)

R. C. Jurgens, B.A., M.B., Ch.B., D.P.H.

S. B. Lange, M.R.C.S.

J. P. Liebenberg, M.B., Ch.B.

M. A. Lombard, M.B., Ch.B., D.P.H.

M. S. Marchand, M.B., Ch.B.

N. van der Merwe, M.B., Ch.B., D.C.H.

R. J. van der Spuy, M.B., Ch.B.

E. J. Voigt, M.B., Ch.B.

Een Vakante pos

TANDHEELKUNDIGE INSPEKTEURS VAN SKOLE

J. R. King, L.D.S.

B. S. E. Roux, L.D.S.

Een Vakante Pos

DIEETKUNDIGES

Mej. F. M. Claassen

Mej. H. H. Robertson

Een Vakante pos

HOOFSKOOLVERPLEEGSTER

Mej. C. A. Besbier

SKOOLVERPLEEGSTERS

Mev. A. V. R. Buchanan

Mej. E. Burger

Mej. A. S. L. de Beer

Mej. H. A. de Kock
 Mej. P. Erasmus
 Mej. A. J. E. Hoencamp
 Mej. V. C. Jacobs
 Mej. A. M. Kirby
 Mej. E. P. Klonus
 Mej. E. A. Kromberg
 Mej. M. J. Lategan
 Mej. A. E. Laubscher
 Mev. M. C. McMillan
 Mej. R. G. McGregor
 Mej. E. M. Meyer
 Mej. H. Prins
 Mej. E. S. Ras
 Mej. J. S. Roelofse
 Mej. S. J. Röhm
 Mej. M. R. Sargent
 Mej. C. T. Schouw
 Mej. J. E. M. Schultz
 Mej. A. J. J. Smuts
 Mev. J. M. Snell
 Mev. M. M. Terblanche
 Mej. A. D. van der Spuy
 Mej. H. D. de M. van Eeden
 Mej. H. P. van Jaarsveld
 Mej. A. J. S. van Rooyen
 Mej. G. M. P. van Zyl
 Mev. W. Venter
 Mej. A. F. Wainwright
 Mej. A. H. Wyrdean

DEPARTEMENTELE PSIGOLOOG
 N. J. du Preez, B.A., Ph. D.

DEPARTEMENTELE ASSISTENT-PSIGOLOOG
 N. J. Heyns, B.A., D.Ed.

ORGANISEERDERS VAN SPESIALE KLASSE EN SKOOLVOORLIG-
 TING
 N. H. Bernard, B.A., M.Ed.
 F. J. Loots, M.A.
 Mej. M. J. M. Marais, B.A.
 E. G. Mesk, B.A.
 P. v. A. van der Spuy, B.Sc. B.Ed.
 W. J. C. Visser, B.A., M.Ed.

ORGANISEERSTER VAN KLASSE VIR HARDHORENDES EN
 SPRAAKGEBREKKIGES
 Mej. B. K. Williams

LEKTORE IN MAATSKAPLIKE GESONDHEIDSLEER
 Twee Vakante poste

SKOOLVOORLIGTERS
 E. L. Conradie, B.A.
 A. du Preez, B.A.
 D. J. du Toit, B.A.
 Mej. J. D. Fleck, M.A.
 W. C. Gericke
 S. J. Heunis, B.Sc., B.Ed.
 J. Kemp, M.A., M.Ed.
 M. A. Muller, B.A.
 J. H. L. Nel, B.Sc., M.Ed.
 J. C. Neethling, B.A.
 H. T. Pretorius, B.A., M.Ed.
 Mej. L. E. A. Putterill, B.A.
 C. J. Reyneke, M.A., M.Ed.
 J. P. Strydom, M.A.
 T. A. Janse van Vuuren, B.A.
 E. R. Ward, B.A.

NUWE SKOOLGEBOU EN UITBREIDINGS

Afdeling	Skool	Aard van Werk
Albanie	.. Hoër Meisies, Victoria Koshuis ..	.. Nuwe gebou
Albert	.. Hoër, Burgersdorp Skoolkoshuis ..	.. Nuwe gebou
Aliwal-Noord	.. Hoër, Jamestown ..	.. Uitbreidings
Barkly-Oos	.. Hoër, Barkly Oos, Skool en Seunskoshuis	.. Uitbreidings
Bredasdorp	.. Laer ..	.. Uitbreidings
Caledon	.. Hoër, Grabouw ..	.. Uitbreidings
Calvinia	.. Hoër, Seunskoshuis ..	.. Nuwe gebou
Carnarvon	.. Hoër, Skoolkoshuis ..	.. Nuwe gebou
Ceres	.. Laer, Gericke ..	.. Uitbreidings
Cradock	.. Hoër Meisies, Rocklands, Skoolkoshuis	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër Meisies, Rocklands ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër Meisies, Rocklands ..	.. Saal
De Aar	.. Hoër ..	.. Uitbreidings
do.	.. Laer ..	.. Swembad
Elliot	.. Hoër, Skoolkoshuis ..	.. Nuwe gebou
do.	.. Hoër, Skoolkoshuis ..	.. Uitbreidings
Engobo	.. Middelbare, Skool en Koshuis ..	.. Uitbreidings
Fort Beaufort	.. Hoër, Adelaide, Skoolkoshuis ..	.. Nuwe gebou
Franschhoek	.. Laer, Kleurling ..	.. Uitbreidings
George	.. Laer, Olifantshoek ..	.. Uitbreidings
Gordonia	.. Groblershoop, Skoolkoshuis ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër, Karos-Cannon Skoolkoshuis	.. Uitbreidings en hernuwings
Graaff-Reinet	.. Hoër, Volks ..	.. Saal
do.	.. Laer, Volks ..	.. Uitbreidings
Herbert	.. Hoër, Douglas ..	.. Uitbreidings
Humansdorp	.. Hoër, Kareedouw ..	.. Uitbreidings
Indwe	.. Hoër, Skoolkoshuis ..	.. Nuwe gebou
Jansenville	.. Hoër, Skoolkoshuis ..	.. Nuwe gebou
Kaap	.. Hoër, Kleurling, Athlone ..	.. Nuwe gebou
do.	.. Laer Kleurling, Bokmakirie ..	.. Uitbreidings
do.	.. Laer, Bergvliet no. 1 ..	.. Uitbreidings
do.	.. Laer, Bergvliet ..	.. Saal
do.	.. Opleidingskollege, Kaapstad ..	.. Uitbreidings
do.	.. Opleidingskollege, Kaapstad ..	.. Swembad
do.	.. Laer Meisies, Claremont ..	.. Nuwe gebou
do.	.. Laer Kleurling, Constantia ..	.. Uitbreidings
do.	.. Middelbare, Vishoek ..	.. Nuwe gebou
do.	.. Voorbereidende, Lansdowne ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër, Maitland ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër, Meisies, Observatory ..	.. Uitbreidings
do.	.. Laer, Plumstead ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër Seuns, Rondebosch ..	.. Nuwe Garage
do.	.. Hoër Meisies, Rustenburg, Skoolkoshuis	.. Uitbreidings
do.	.. Laer, Sunlands ..	.. Uitbreidings
do.	.. Middelbare Kleurling, Suffolkstraat ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër Kleurling, Trafalgar ..	.. Uitbreidings
do.	.. Laer Kleurling, Welcome-landgoed ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër, Westerford ..	.. Nuwe gebou
do.	.. Voorbereidende Kleurling, Windemere ..	.. Uitbreidings
do.	.. Laer Seuns, Woodstock ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër, Ysterplaat ..	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër, Zwaanswyk ..	.. Uitbreidings
Kimberley	.. Middelbare Kleurling, Floors ..	.. Nuwe gebou
Kuruman	.. Hoër Deben, Skoolkoshuis ..	.. Nuwe gebou
do.	.. Hoër Meisies, Olifantshoek Skoolkoshuis	.. Nuwe gebou
Malmesbury	.. Huis van Imhoff ..	.. Uitbreidings
do.	.. Laer Swartland Skoolkoshuis (Huis Bas- son)	.. Uitbreidings en veranderings
Middelburg	.. Hoër, Skoolkoshuis ..	.. Nuwe gebou
Mosselbaai	.. Herberdsdale Koshuis ..	.. Garage
Murraysburg	.. Hoër ..	.. Uitbreidings

Oos-Londen	.. Laer Meisies	.. Saal
do.	.. Laer Southernwood	.. Uitbreidings en veranderinge
Oudtshoorn	.. Hoër Meisies Skoolkoshuis	.. Nuwe gebou
do.	.. Opvoedkundige geboue	.. Water-rioolstelsel
Paarl	.. Hoër Meisies, La Rochelle	.. Uitbreidings en Saal
do.	.. Laer Seuns	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër Kleurling	.. Nuwe latrines
do.	.. Hoër Meisies	.. Uitbreidings en Saal
Parow	.. Laer Kleurling, Avonwood	.. Nuwe gebou
do.	.. Hoër Bellville	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër Durbanville	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër Kleurling, Elsiesrivier	.. Nuwe gebou
do.	.. Hoër J. J. du Preez	.. Uitbreidings en vergroting van Saal
do.	.. Hoër, Tygerberg	.. Uitbreidings
Piketberg	.. Hoër Skoolkoshuis	.. Nuwe gebou
do.	.. Middelbare Redelinghuis Skoolkoshuis	.. Uitbreidings
Port Elizabeth	.. Laer Kleurling, Dietrich	.. Uitbreidings
do.	.. Laer Kleurling, Frank Joubert	.. Uitbreidings
do.	.. Laer, Lorraine	.. Uitbreidings
Queenstown	.. Voorbereidende, Southbourne	.. Nuwe gebou
Riversdale	.. Hoër, Langenhoven	.. Saal
do.	.. Hoër Landbou, Oakdale, Skoolkoshuis	.. Nuwe gebou
Stellenbosch	.. Laer, A. F. Louw	.. Nuwe gebou
do.	.. Laer Somerset-Wes	.. Uitbreidings
Steytlerville	.. Hoër, Karel du Toit, Skoolkoshuis	.. Nuwe gebou
Stutterheim	.. Hoër	.. Uitbreidings
Tulbagh	.. Laer Kleurling, Wolseley	.. Nuwe gebou
do.	.. Hoër, Wolseley, Skoolkoshuis	.. Uitbreidings
Uitenhage	.. Hoër, Despatch	.. Saal en Kleedkamers
do.	.. Laer, Sonop	.. Nuwe gebou
do.	.. Omskepping van die Queen Mary Hospitaal in 'n Spesiale Middelbare Skool	
do.	.. Middelbare, Sondagsrivier	.. Saal
do.	.. Laer, Susannah Fourie	.. Uitbreidings
do.	.. Laer, Winterberg	.. Nuwe gebou
Uniondale	.. Hoër, McLachlan, Joubertina	.. Uitbreidings
do.	.. Hoër	.. Uitbreidings
Victoria-Wes	.. Laer, Hutchinson	.. Uitbreidings en onderwyserswoning
do.	.. Hoër	.. Uitbreidings
Worcester	.. Laer, Worcester-noord	.. Nuwe gebou

PARLEMENTÊRE TOEKENNING VAN SKOOLTERREINE

Skoolraad	Skool	Oppervlakte		
		Morg	Vk. Roede	Vk. Voet
Beaufort-wes	Laer, Nelspoort ..	2-0198	—	—
Gordonia	Laer, Wegdraai ..	—	—	68,573
Hopefield	Laer, Langebaanweg ..	3-2599	—	—
Vaalhartz	Hoër, Hartswater ..	4-0000	—	64,000
Vanrhynsdorp	Laer, Doornbaai ..	1-3207	—	—

TOEKENNING VAN SKOOLTERREINE KRAGTENS DIE ORDONNANSIE OP DORPE

Skoolraad	Dorpsgebied	Oppervlakte		
		Morg	Vk. Roede	Vk. Voet
Bredasdorp	L'Agulhas Uitb. no 7 ..	5-3504	—	—
Kaap	Brighton Landgoed Uitb. no 4 ..	5-2437	—	—
do.	Athlone Uitb. no. 2 ..	—	—	105,390
King Williams Town	King Williams Town Uitb. no. 11 ..	2-3647	—	—
Oos-Londen	Winterstrand ..	1-8876	—	—
Parow	Bellville Uitb. no. 6 ..	1-9486	—	—
Piketberg	Piketberg no. 5 ..	—	—	66,827
Port Elizabeth	Algoa Park ..	2-0080	—	—
do.	Woolhope-wes ..	5-5326	—	—
do.	Amsterdamhoek Uitb. no. 2 ..	2-6270	—	—
do.	Sunridge Park Uitb. no. 2 ..	2-0323	—	—
do.	Thes Ecombe ..	2-3132	—	—
do.	Fernglen ..	2-9086	—	—
do.	Fernglen ..	6-2664	—	—
do.	Cotswold Uitb. no. 2 ..	1-9213	—	—
do.	Cotswold Uitb. no. 2 ..	2-6050	—	—
Uitenhage	Despatch Uitb. no 43 ..	2-0602	—	—
do.	Despatch Uitb. no. 2 ..	—	—	9,037

BYLAE E

TOEKENNING VAN GROND VIR SKOOLGEBRUIK

Skoolraad	Skool	Oppervlakte			Skenker
		Morg	Vk. Roede	Vk. Voet	
Aberdeen ..	Hoër ..	6.0540	—	—	N.G. Kerk
Albanie ..	Middelbare Kleurling Grahamstown	5.7596	—	—	Munisipaliteit
Beaufort-wes	Hoër, Sentraal	6.7235	—	—	Munisipaliteit
Caledon ..	Hoër, Koshuis	—	—	1,161	Escom
do.	Meisies Koshuis Overberg ..	1.8553	—	—	Munisipaliteit
Colesberg ..	Hoër, D. M. Pretorius ..	—	—	17,077	Munisipaliteit
Franshoek	Laer Kleurling	—	—	22,700	Munisipaliteit
George ..	Voorbereidende	—	—	15,160	Munisipaliteit
Hay ..	Middelbare, Niekerkshoop	1.9062	—	—	Dorpsbes- tuursraad
Hopefield ..	Hoër ..	—	—	19,213	Munisipaliteit
do.	Middelbare, Darling ..	—	—	31,435	Munisipaliteit
Humansdorp	Hoër ..	12.0003	—	—	Munisipaliteit
Kaap ..	Hoër, S.A. Kol- lege Koshuis	—	—	15,968	Munisipaliteit
do.	Laer, Oude Molen ..	2.2720	—	—	Tuinste- de
do.	Hoër, Ysterplaat	—	—	1,190	Munisipaliteit
do.	Hoër, Jan van Riebeeck Koshuis ..	—	—	6,102	Munisipaliteit
do.	Athlone ..	1.8455	—	—	Munisipaliteit
do.	Athlone ..	2.1710	—	—	Munisipaliteit
do.	Athlone ..	5.1074	—	—	Munisipaliteit
do.	Athlone ..	1.9518	—	—	Munisipaliteit
Kakamas ..	Hoër, Martin Oosthuizen ..	—	—	21,731	N.G. Kerk
do.	Laer ..	—	—	23,719	N.G. Kerk
Kimberley ..	Engels medium	2.8348	—	—	Munisipaliteit
do.	Afrikaans medium ..	1.8716	—	—	Munisipaliteit
King William's Town ..	Hoër Seuns, Dale Kollege	9.6624	—	—	Munisipaliteit
do.	Middelbare Berlyn ..	—	—	80,903	Dorpsbes- tuursraad
Kuruman ..	Laer, Saambou	4.0000	—	—	J. D. Lombard
MacClear ..	Middelbare Ugie Koshuis	2.0000	—	—	Dorpsbes- tuursraad
Mafeking ..	Mareetsane Koshuis ..	16.0594	—	—	N.G. Kerk
Parow ..	Laer Kleurling, Elsbury ..	—	—	83,440	Afdelingsraad
do.	Laer, Parow-oos	—	—	11,873	Munisipaliteit
Port Elizabeth	Laer, Willow- grove ..	—	—	13,419	Munisipaliteit
do.	Laer, Summer- wood ..	4.4128	—	—	Munisipaliteit
do.	Laer, Redhouse	2.0027	—	—	Munisipaliteit

BYLAE E (Vervolg)

TOEKENNING VAN GROND VIR SKOOLGEBRUIK

Skoolraad	Skool	Oppervlakte			Skenker
		Morg	Vk. Roede	Vk. Voet	
Prieska ..	Laer Kleurling	13.1954	—	—	Munisipaliteit
Queenstown	Hoër, Hangklip	5.0911	—	—	Munisipaliteit
Uitenhage ..	Kirkwood, Oranjarahof Koshuis ..	—	—	50,844	N.G. Kerk
do.	Laer, Albertyn	5.0000	—	—	Munisipaliteit
do.	Hoër Meisies, Riebeeck Kollege ..	5.0170	—	—	Munisipaliteit
do.	Laer, Susannah Fourie ..	—	—	61,527	Munisipaliteit
Uniondale ..	Hoër, McLachlan	—	222	42	N.G. Kerk
Vryburg ..	Skoolkoshuis ..	2.5034	—	—	Munisipaliteit
do.	Hoër, Stella Koshuis ..	1.9353	—	—	N.G. Kerk
do.	Hoër, Reivilo Koshuis ..	1.0612	—	30,600	N.G. Kerk
Williston ..	Hoër Kleurling	2.6058	—	—	Munisipaliteit
Worcester ..	Laer Kleurling, Touwsrivier ..	3.5976	—	—	Dorpsbes- tuursraad

BYLAE F

GROND EN EIENDOMME AANGEKOOP VIR SKOOLGEBRUIK

Skoolraad	Skool	Oppervlakte			Koop- prys £
		Morg	Vk. Roede	Vk. Voet	
Alexandria ..	Hoër, Koshuis ..	—	86	23,921	1,800
Caledon ..	Hoër, Overberg ..	—	—	49,647	1,800
do. ..	Middelbare, Gans- baai ..	—	619	47,188	4,000
Calvinia ..	Hoër, Koshuis ..	—	—	26,168	2,000
Ceres ..	Laer, Gericke ..	2·1157	—	—	5,500
Clanwilliam ..	Skoolkoshuis ..	1·5195	—	—	14,479
Hopefield ..	Hoër ..	—	111	16	35
Kaap ..	Jan van Riebeeck (Oak Lodge) ..	—	81	66	13,300
do. ..	Hoër, Kromboom- weg ..	8·7303	—	—	18,000
do. ..	Middelbare, Vishoek	6·0337	—	33,647	5,000
do. ..	Laer Kleurling Lotusrivier no. 2	—	269	54	2,744
do. ..	Laer Kleurling, Heatherdale ..	2·0000	—	—	6,600
do. ..	Hoër, Milnerton ..	5·8215	—	—	1,500
do. ..	Laer no. 4 Kleurling, Grassy Park ..	—	143	108	250
do. ..	Hoër Meisies, Wynberg ..	—	—	5,943	3,000
do. ..	Laer no. 3 Kleurling, Grassy Park ..	—	575	—	1,053
do. ..	Opleidingskollege, Hewat ..	—	—	56,929	2,700
do. ..	Spesiale Skool, agterlike leerlinge	7·0000	570	39	14,872
Kimberley ..	Spesiale Middelbare	1·0000	—	23,587	2,500
Paarl ..	Hoërlandbouskool	1300·8322	354	—	75,000
do. ..	Laer, Noord Einde	1·0000	—	83	3,182
do. ..	Hoër Seuns Gim- nasium ..	16·4498	—	—	52,000
do. ..	Middelbare, Kraai- fontein ..	—	—	50,094	2,855
Parow ..	Laer Kleurling, Bellville Suid ..	—	—	5,000	310
do. ..	Laer Kleurling, Avondal ..	—	—	20,000	800
Parow ..	Laer Kleurling, Avondal ..	—	277	112	1,600
do. ..	Laer Kleurling, Avondal ..	—	—	8,574	420
do. ..	Laer Kleurling, Avondal ..	—	—	6,500	340
do. ..	Laer Kleurling, Avondal ..	—	238	27	1,625
do. ..	Laer Kleurling, Avondal ..	—	—	10,024	400
do. ..	Laer Kleurling, Avondal ..	—	—	10,000	478
do. ..	Laer Kleurling, Avondal ..	—	—	20,030	1,850
do. ..	Hoër, Tygerberg ..	—	—	8,000	753
do. ..	Hoër, Tygerberg ..	—	86	24,882·4	2,250
do. ..	Hoër, Tygerberg ..	—	138	128	1,250

BYLAE F (Vervolg)

Skoolraad	Skool	Oppervlakte			Koop- prys £
		Morg	Vk. Roede	Vk. Voet	
do. ..	Laer, Tiervlei ..	—	610	160	6,000
do. ..	Laer Kleurling, Elsiesrivier ..	—	—	20,000	418
do. ..	Laer Kleurling, Elsiesrivier ..	—	—	5,000	418
do. ..	Hoër Kleurling, Florida ..	6·0000	—	—	2,340
Piketberg ..	Hoër ..	—	—	40,366	1,000
do. ..	Voorbereidende, Porterville ..	—	—	14,400	600
Port Elizabeth	Laer, Swartkops ..	—	138	128	2,000
do. ..	Laer, St. Albans ..	2·8116	—	—	200
Stellenbosch ..	Hoër, Kuilsrivier ..	—	—	33,973	1,500
Swellendam ..	Hoër ..	4·9368	—	—	4,000

GETAL BLANKE EN KLEURLINGSKOLE OP 30 SEPTEMBER 1958

BYLAE G

	Opleidings-inrigtings		Skole									Totaal Sept. 1958	Totaal Sept. 1957	Verskil
	Kolleges	Skole	Hoër-	Hoër Landbou-	Middelbare	Spesiale Middeldbare	Laer-	Spesiale	Plaas-	Deeltydse	Sending			
<i>Blanke Skole</i>														
Onder Skoolrade	4	—	198	—	60	3	798	10	19	—	—	1,092	1,102	-10
Kerkskole	1	—	—	—	—	—	28	—	—	—	—	29	29	—
Ander Skole	2	—	2	4	1	—	23	—	—	—	—	32	32	—
Totaal September 1958 ..	7	—	200	4	61	3	849	10	19	—	—	1,153	—	—
Totaal September 1957 ..	7	—	197	4	62	3	856	11	23	—	—	—	1,163	—
Verskil	—	—	+3	—	-1	—	-7	-1	-4	—	—	—	—	-10
<i>Kleurlingskole</i>														
Onder Skoolrade	2	—	29	—	14	—	116	9	—	8	—	178	173	+5
Ander Skole	—	8	—	—	—	—	—	1	—	1	1,178	1,188	1,154	+34
Totaal September 1958 ..	2	8	29	—	14	—	116	10	—	9	1,178	1,366	—	—
Totaal September 1957 ..	2	8	28	—	13	—	113	10	—	11	1,142	—	1,327	—
Verskil	—	—	+1	—	+1	—	+3	—	—	-2	+36	—	—	+39
Totaal Blanke en Kleurlingskole 1958	9	8	229	4	75	3	965	20	19	9	1,178	2,519	—	+29
Totaal Blanke en Kleurlingskole 1957	9	8	225	4	75	3	969	21	23	11	1,142	—	2,490	—

48

OPSOMMING

	September 1958	September 1957	Verskil
Blanke Skole	1,153	1,163	-10
Kleurlingskole	1,366	1,327	+39
Totaal	<u>2,519</u>	<u>2,490</u>	<u>+29</u>

BYLAE H

GEMIDDELDE INSKRYWING VAN BLANKE EN KLEURLINGLEERLINGE GEDURENDE DIE KWARTAAL WAT OP 30 SEPTEMBER 1958 GEËINDIG HET, GERANGSKIK VOLGENS TIPE SKOOL

	Opleidings-inrigtings		Skole									Totaal Sept. 1958	Totaal Sept. 1957	Verskil
	Kolleges	Skole	Hoër-	Hoër Landbou-	Middelbare	Spesiale Middeldbare	Laer-	Spesiale	Plaas-	Deeltydse	Sending			
<i>Blanke Skole</i>														
Onder Skoolrade	808	—	72,418	—	11,292	345	100,060	107	140	—	—	185,170	182,147	+30,023
Kerkskole	253	—	—	—	—	—	4,160	—	—	—	—	4,413	4,568	-155
Ander Skole	535	—	993	498	145	—	1,720	—	—	—	—	3,891	3,760	+131
Totaal September 1958 ..	1,596	—	73,411	498	11,437	345	105,940	107	140	—	—	193,474	—	—
Totaal September 1957 ..	1,562	—	71,552	430	11,693	324	104,600	134	180	—	—	—	190,475	—
Verskil	+34	—	+1,859	+68	-256	+21	+1,340	-27	-40	—	—	—	—	+2,999
<i>Kleurlingskole</i>														
Onder Skoolrade	428	—	9,836	—	3,011	—	48,704	269	—	357	—	62,605	58,208	+4,397
Ander Skole	—	1,001	—	—	—	—	—	66	—	18	171,774*	172,859	169,551	+3,308
Totaal September 1958 ..	428	1,001	9,836	—	3,011	—	48,704	335	—	375	171,774*	235,464	—	—
Totaal September 1957 ..	407	963	9,331	—	2,417	—	45,495	290	—	553	168,303†	—	227,759	—
Verskil	+21	+38	+505	—	+594	—	+3,209	+45	—	-178	+3,471	—	—	+7,705
Totaal Blanke en Kleurling-leerlinge, 1958	2,024	1,001	83,247	498	14,448	345	154,644	442	140	375	171,774	428,938	—	+10,704
Totaal Blanke en Kleurling-leerlinge, 1957	1,969	963	80,883	430	14,110	324	150,095	424	180	553	168,303	—	418,234	—

49

OPSOMMING

	September 1958	September 1957	Verskil
Blanke Leerlinge	193,474	190,475	+2,999
Kleurlingleerlinge	235,464	227,759	+7,705
Totaal	<u>428,938</u>	<u>418,234</u>	<u>+10,704</u>

*Met inbegrip van 687 leerlinge in Hoër Primêre Afdelings en 1,011 leerlinge in Sekondêre Afdelings.
 †Met inbegrip van 629 leerlinge in Hoër Primêre Afdelings en 1,050 leerlinge in Sekondêre Afdelings.

BYLAE I

GEMIDDELDE SKOOLBESOEK EN BYWONINGSPERSENTASIE VAN LEERLINGE IN BLANKE EN KLEURLING-SKOLE VIR DIE JAAR

Leerlinge in	Gemiddelde Skoolbesoek		Bywoningspersentasie	
	1958	1957	1958	1957
Blanke Skole ..	182,816	178,442	94.4	93.4
Kleurlingskole ..	213,947	204,115	90.2	89.0

BYLAE J

I—VERSPREIDING VAN BLANKE LEERLINGE IN STANDERDS VI TOT X OP DIE EERSTE DINSDAG IN JUNIE VIR DIE JARE 1948 TOT 1958

Jaar	St. VI	St. VII	St. VIII	St. IX	St. X
1948	14,047	11,015	8,147	4,786	4,204
1949	14,215	11,486	8,253	4,779	4,085
1950	14,872	11,896	8,695	4,865	4,151
1951	15,036	12,952	8,917	5,114	4,161
1952	15,531	13,727	9,366	5,237	4,322
1953	15,148	14,048	9,719	5,451	4,441
1954	15,580	13,889	10,122	5,608	4,623
1955	15,797	13,917	10,316	5,969	4,702
1956	15,822	14,175	10,987	6,134	5,002
1957	16,134	14,499	11,140	6,755	5,186
1958	16,561	15,096	11,389	7,131	5,423

II—PERSENTASIE VERSPREIDING VAN BLANKE LEERLINGE IN STANDERDS VI TOT X (GEBASEER OP VOORAFGAANDE TABEL) VIR DIE JARE 1948 TOT 1958

Jaar	St. VI	St. VII	St. VIII	St. IX	St. X
1948	100	79	56	32	28
1949	100	82	59	33	27
1950	100	84	62	35	29
1951	100	87	63	36	30
1952	100	91	63	37	31
1953	100	90	65	37	31
1954	100	92	65	37	31
1955	100	89	68	38	31
1956	100	89	70	40	32
1957	100	92	71	43	34
1958	100	94	72	45	35

VERSPREIDING VAN BLANKE LEERLINGE, VOLGENS OUDERDOM, IN ALLE STANDERDS IN HOËR-, HOËR LANDBOU-, MIDDELBARE, SPESIALE MIDDELBARE, LAER- EN PLAASSKOLE OP 3 JUNIE 1958, DIE PERSENTASIE WAT VERTRAAG IS, ENS.

Ouderdom Vorige Verjaardag	PRIMËRE								SEKONDËRE						Totaal	Persentasie
	Sub-st. A	Sub-st. B	St. I	St. II	St. III	St. IV	St. V	Spesiale klasse vir verdraagde leerlinge	St. VI	St. VII	St. VIII	St. IX	St. X	Spesiale sekondêre klasse		
Onder 6 jaar	1,325	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1,327	0·7
6 maar nie 7 jaar nie ..	14,455	1,679	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16,144	8·4
7 " 8 " ..	3,169	12,730	2,138	23	—	—	—	19	—	—	—	—	—	1	18,080	9·4
8 " 9 " ..	312	3,538	12,378	2,347	51	—	2	104	—	—	—	—	—	—	18,732	9·7
9 " 10 " ..	49	441	3,995	11,753	2,395	38	1	256	—	—	—	—	—	—	18,928	9·8
10 " 11 " ..	10	54	656	4,039	11,079	2,334	68	322	—	—	—	—	—	—	18,562	9·6
11 " 12 " ..	3	8	97	847	4,512	11,025	2,428	512	59	—	—	—	—	—	19,491	10·1
12 " 13 " ..	4	3	20	154	999	4,346	8,738	653	2,084	72	—	—	—	1	17,075	8·9
13 " 14 " ..	—	2	7	24	216	1,162	4,292	791	8,235	2,210	71	—	—	6	17,016	8·8
14 " 15 " ..	—	—	1	17	54	288	1,343	738	4,251	7,270	2,009	78	1	90	16,140	8·4
15 " 16 " ..	2	1	1	1	11	73	388	643	1,488	4,143	5,735	1,462	55	237	14,240	7·4
16 " 17 " ..	—	—	1	—	3	12	48	192	384	1,183	2,787	3,778	1,312	133	9,833	5·1
17 " 18 " ..	—	—	—	—	1	2	4	37	51	200	687	1,531	2,820	56	5,389	2·8
18 " 19 " ..	—	—	—	—	—	1	2	10	8	16	92	253	1,016	14	1,412	0·7
19 jaar en ouer	—	—	—	—	—	1	—	8	1	2	7	29	219	3	270	0·2
Totale getal leerlinge 1958	19,329	18,457	19,303	19,205	19,321	19,284	17,312	4,286	16,561	15,096	11,389	7,131	5,423	542	192,639	100·0
Totale getal leerlinge 1957	18,984	18,982	19,618	19,303	19,684	17,953	17,375	4,358	16,134	14,499	11,140	6,755	5,186	320	190,291	—
Mediaan-ouderdom 1958	6·58	7·59	8·61	9·62	10·65	11·66	12·70	—	13·74	14·72	15·63	16·54	17·48	—	—	—
*Persentasie verdraag 1958	—	—	0·7	1·0	1·5	2·0	2·6	—	2·7	1·4	0·9	0·4	—	—	—	—
Persentasie leerlinge in verskillende standerds 1958	10·0	9·6	10·0	10·0	10·0	10·0	9·1	2·2	8·6	7·8	5·9	3·7	2·8	0·3	—	100·0

*Gebaseer op die veronderstelling dat leerlinge gewoonlik op 7-jarige leeftyd skool toe kom en dat dié wat twee jaar bo die normale ouderdom is, verdraag is.

BYLAE L

ONDERWYSMEDIUM IN ALLE STANDERDS IN BLANKE SKOLE
OP 3 JUNIE 1958

Standerd	Hoofsaaklik of uitsluitend Engels	Hoofsaaklik of uitsluitend Afrikaans	Totale getal leerlinge
Subst. A	6,346	12,983	19,329
Subst. B	6,154	12,303	18,457
St. I	6,665	12,638	19,303
St. II	6,683	12,522	19,205
St. III	6,695	12,626	19,321
St. IV	6,710	12,574	19,284
St. V	5,849	11,463	17,312
St. VI	5,290	11,271	16,561
St. VII	5,014	10,082	15,096
St. VIII	3,704	7,685	11,389
St. IX.. .. .	2,617	4,514	7,131
St. X	1,926	3,497	5,423
Spesiale Klasse: Vertraagde Leerlinge	1,101	3,185	4,286
Spesiale Sekondêre Klasse	207	335	542
Totaal	64,961	127,678	192,639

BYLAE M

MEDIAAN-OUERDOM VAN BLANKE EN KLEURLINGLEERLINGE
TOT STANDERD VI OP 3 JUNIE 1958

Standerd	Blanke	Kleurling
Subst. A	6·58	7·58
Subst. B	7·59	8·74
St. I	8·61	9·85
St. II	9·62	10·82
St. III	10·65	11·83
St. IV	11·66	12·73
St. V	12·70	13·57
St. VI	13·74	14·38

BYLAE N

I—VERSPREIDING VAN KLEURLINGLEERLINGE IN DIE PRIMÈRE STANDERDS VIR DIE JARE 1948 TOT 1958

Jaar	St. I	St. II	St. III	St. IV	St. V	St. VI
1948	25,482	21,373	17,857	13,079	8,814	5,799
1949	26,793	22,252	18,616	13,931	9,388	6,166
1950	27,279	23,459	19,432	14,809	10,121	6,782
1951	27,823	23,765	20,576	15,604	10,829	7,268
1952	28,682	24,231	20,790	16,420	11,594	7,752
1953	29,591	24,834	21,166	16,224	12,180	8,021
1954	30,678	25,592	22,023	17,028	12,414	8,420
1955	32,604	26,558	22,471	17,604	12,735	9,175
1956	34,743	28,322	23,659	18,317	13,423	9,248
1957	36,472	30,120	25,234	19,190	13,953	9,805
1958	37,191	31,400	26,765	20,442	14,548	9,865

II—PERSENTASIE LEERLINGE, OP VOORAFGAANDE TABEL GE-BASEER, WAT VAN STANDERD I NA STANDERD VI DEURGAAN

Jaar	St. I	St. II	St. III	St. IV	St. V	St. VI
1948	100	88	75	58	41	28
1949	100	87	76	59	41	29
1950	100	88	76	61	43	30
1951	100	87	77	61	45	31
1952	100	87	76	61	45	31
1953	100	87	76	59	45	31
1954	100	86	77	61	46	31
1955	100	87	76	61	46	34
1956	100	87	77	62	47	33
1957	100	87	77	63	47	34
1958	100	86	77	63	47	33

BYLAE O

VERSPREIDING VAN KLEURLINGLEERLINGE IN STANDERDS VI TOT X OP DIE EERSTE DINSDAG IN JUNIE VIR DIE JARE 1948 TOT 1958

Jaar	St. VI	St. VII	St. VIII	St. IX	St. X
1948	5,799	2,176	1,229	287	219
1949	6,166	2,388	1,321	343	203
1950	6,782	2,635	1,513	419	259
1951	7,269	3,000	1,708	426	329
1952	7,752	3,380	1,941	465	403
1953	8,021	3,646	2,132	586	395
1954	8,420	4,041	2,382	728	436
1955	9,175	3,991	2,387	815	554
1956	9,248	4,130	2,740	891	681
1957	9,805	4,286	2,825	1,104	735
1958	9,865	4,822	2,897	1,145	781

PERSENTASIE VERSPREIDING VAN KLEURLINGLEERLINGE IN STANDERDS VI TOT X (GEBASEER OP VOORAFGAANDE TABEL) VIR DIE JARE 1948 TOT 1958

Jaar	St. VI	St. VII	St. VIII	St. IX	St. X
1948	100	39	22	6	5
1949	100	41	24	6	4
1950	100	43	26	7	5
1951	100	44	28	7	6
1952	100	47	29	8	7
1953	100	47	29	9	6
1954	100	50	31	10	6
1955	100	47	30	11	8
1956	100	45	33	11	9
1957	100	46	31	13	9
1958	100	49	31	12	9

VERSPREIDING VAN LEERLINGE, VOLGENS OUDERDOM, IN ALLE STANDERDS IN KLEURLINGSKOLE OP 3 JUNIE 1958, DIE PERSENTASIE WAT VERTRAAG IS, ENS.

Ouderdom Vorige Verjaardag	PRIMÊRE								SEKONDÊRE				Totaal	Per-sen-tasie
	Sub-st. A	Sub-st. B	St. I	St. II	St. III	St. IV	St. V	St. VI	St. VII	St. VIII	St. IX	St. X		
Onder 6 jaar ..	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	0·0
6 maar nie 7 jaar nie ..	13,764	266	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14,038	5·9
7 " 8 " ..	18,944	9,803	410	9	—	—	—	—	—	—	—	—	29,166	12·2
8 " 9 " ..	8,929	13,063	8,841	976	35	—	—	—	—	—	—	—	31,844	13·3
9 " 10 " ..	3,875	7,842	11,043	7,595	1,053	35	2	—	—	—	—	—	31,445	13·2
10 " 11 " ..	2,001	4,162	7,701	8,653	6,070	992	54	—	—	—	—	—	29,633	12·4
11 " 12 " ..	1,030	2,193	4,417	6,483	7,497	5,046	938	49	1	—	—	—	27,654	11·6
12 " 13 " ..	614	1,213	2,549	4,088	5,885	5,721	3,771	806	44	3	—	—	24,694	10·3
13 " 14 " ..	255	584	1,327	2,123	3,536	4,470	4,370	2,925	514	28	—	—	20,132	8·4
14 " 15 " ..	118	248	551	932	1,686	2,613	3,055	3,032	1,621	333	22	1	14,212	6·0
15 " 16 " ..	56	109	218	377	702	1,056	1,610	1,934	1,491	977	144	16	8,690	3·6
16 " 17 " ..	22	31	83	123	226	388	520	770	771	839	347	121	4,241	1·8
17 " 18 " ..	3	8	32	32	55	94	186	270	291	477	343	230	2,021	0·8
18 " 19 " ..	1	4	8	5	15	23	34	65	69	180	189	211	804	0·3
19 jaar en ouer ..	4	5	3	4	5	4	8	14	20	60	100	202	429	0·2
Totale getal leerlinge, 1958 ..	49,635	39,531	37,191	31,400	26,765	20,442	14,548	9,865	4,822	2,897	1,145	781	239,022	100·0
Totale getal leerlinge, 1957 ..	48,742	38,697	36,472	30,120	25,234	19,190	13,953	9,805	4,286	2,825	1,104	735	231,163	—
Mediaan-ouderdom, 1958 ..	7·58	8·74	9·85	10·82	11·83	12·73	13·57	14·38	15·15	16·13	17·17	18·10	—	—
*Persentasie vertraag, 1958	—	—	24·7	24·5	23·3	20·4	16·2	11·3	7·9	8·3	8·7	—	—	—
Persentasie leerlinge in verskil-lende standerds, 1958 ..	20·8	16·5	15·6	13·1	11·2	8·6	6·1	4·1	2·0	1·2	0·5	0·3	—	100·0

* Gebaseer op die veronderstelling dat leerlinge gewoonlik op 7-jarige leeftyd skool toe kom en dat dié wat twee jaar bo die normale ouderdom is, vertraag is

BYLAE Q

KLEURLINGSKOLE NIE ONDER SKOOLRADE NIE: SEKTARIES EN
ONSEKTARIES OP 31 DESEMBER 1957 EN 1958

Naam van Kerk	1957		1958	
	Skole	Leer- linge	Skole	Leer- linge
Afrikaanse Metodiste-Episkopaalse ..	15	3,804	15	3,842
Baptiste Metodiste-Episkopaalse ..	1	80	1	79
Berlynse Sendinggenootskap	8	1,552	5	1,164
Berlynse Lutherse	27	3,000	32	3,572
Duitse Lutherse	1	34	—	—
Engelse	182	30,668	185	30,571
Evangeliese	1	201	1	212
Heilsleer	1	32	1	29
Hindu	1	202	1	208
Independente	13	1,485	14	1,557
Inter-sektaries	13	1,295	15	1,333
Kongregasionele	153	19,045	148	19,573
Londense Sendinggenootskap	8	576	8	479
Metodiste Sendinggenootskap	89	13,343	88	13,007
Morawiese	49	6,995	50	7,061
Moslem	16	4,964	16	4,989
Nederduits Gereformeerde	441	47,632	474	50,381
Pelgrims Heilige Kerk	—	—	1	57
Presbiteriaanse	2	150	2	182
Primêre Skole onder Komitees	1	138	1	145
Rooms-Katolieke	81	18,688	82	19,243
Rynse Sendinggenootskap	15	2,871	15	2,917
Sendingskole sonder Kerkverband ..	2	359	2	367
Stadsending	1	177	1	167
Verenigde	26	5,406	26	5,320
Volksending	1	353	1	337
Volkskerk	6	1,769	7	1,838
Totaal	1,154	164,819	1,192	168,630

BYLAE R

ONDERWYSMEDIUM IN ALLE STANDERDS IN KLEURLINGSKOLE
OP 3 JUNIE 1958

Standaard	Hoof- saaklik of uit- sluitend Engels	Hoof- saaklik of uit- sluitend Afrikaans	Totale getal leer- linge
Subst. A	3,473	46,162	49,635
Subst. B	3,231	36,300	39,531
St. I	3,508	33,683	37,191
St. II	3,896	27,504	31,400
St. III	4,004	22,761	26,765
St. IV	4,165	16,277	20,442
St. V	3,656	10,892	14,548
St. VI	3,345	6,520	9,865
St. VII	2,378	2,444	4,822
St. VIII	1,442	1,455	2,897
St. IX	633	512	1,145
St. X	466	315	781
Totaal	34,197	204,825	239,022

GESLAG VAN ONDERWYSERS GERANGSKIK VOLGENS TIPE SKOOL, OP 30 JUNIE 1958

58

Geslag van Onderwysers	BLANKE SKOLE										KLEURLINGSKOLE										Totale Getal Onderwysers	
	Rondreisende Onderwysers	Opleidingskolleges	Hoër-	Hoër Landbou-	Middelbare	Spesiale Middelbare	Laer-	Plaas-	Spesiale	Totaal	Rondreisende Onderwysers	Opleidingskolleges	Opleidingskole	Hoër-	Middelbare skole en Sek. Afdelings	Laerskole en Hoër Primêre Afdelings	Sending-	Deeltydse	Spesiale	Totaal		
Manlik ..	46	51	1,943	38	258	17	1,219	—	1	3,573	10	16	40	360	119	686	3,088	[16]	1	4,320	7,893	
Vroulik ..	97	71	1,597	—	296	11	2,996	11	18	5,097	13	7	20	79	45	753	2,053	[1]	12[11]	2,982	8,079	
Totaal 1958 ..	143	122	3,540	38	554	28	4,215	11	19	8,670	23	23	60	439	164	1,439	5,141	[17]	13[11]	7,302	15,972	
Totaal 1957 ..	160	121	3,422	35	571	30	4,155	16	19	8,529	23	21	61	408	139	1,349	4,970	[23]	13[11]	6,984	15,513	
Persentasie Mans:																						
1958 ..	32.2	41.8	54.9	100.0	46.6	60.7	28.9	0.0	5.3	41.2	43.8	69.6	66.7	82.0	72.6	47.7	60.1	[94.1]	7.7	59.2	49.4	
1957 ..	34.4	43.0	56.3	97.1	47.8	56.7	28.8	0.0	5.3	41.7	39.1	71.4	63.9	82.8	73.6	49.1	60.1	[91.3]	7.7	59.5	49.7	

L.W.—Die syfers tussen hakies het betrekking op onderwysers wat in meer as een skool diens doen

RAS VAN ONDERWYSERS GERANGSKIK VOLGENS TIPE SKOOL, OP 30 JUNIE 1958

65

Ras van Onderwysers	BLANKE SKOLE										KLEURLINGSKOLE										Totale Getal Onderwysers
	Rondreisende Onderwysers	Opleidingskolleges	Hoër-	Hoër Landbou-	Middelbare	Spesiale Middelbare	Laer-	Plaas-	Spesiale	Totaal	Rondreisende Onderwysers	Opleidingskolleges	Opleidingskole	Hoër-	Middelbare skole en Sek. Afdelings	Laerskole en Hoër Primêre Afdelings	Sending-	Deeltydse	Spesiale	Totaal	
Blanke ..	143	122	3,540	38	554	28	4,215	11	19	8,670	5	20	18	24	15	4	83	—	2[11]	171	8,841
Kleurling ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	3	42	415	149	1,435	5,048	[17]	11	7,121	7,121
Naturelle ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10	10
Totaal 1958 ..	143	122	3,540	38	554	28	4,215	11	19	8,670	23	23	60	439	164	1,439	5,141	[17]	13[11]	7,302	15,972
Totaal 1957 ..	160	121	3,422	35	571	30	4,155	16	19	8,529	23	21	61	408	139	1,349	4,970	[23]	13[11]	6,984	15,513

L.W.—Die syfers tussen hakies het betrekking op onderwysers wat in meer as een skool diens doen

ONDERWYSERS IN BESIT VAN BEROEPS- EN/OF AKADEMIESE SERTIFIKATE
GERANGSKIK VOLGENS TIPE SKOOL, OP 30 JUNIE 1958

Blanke Skole

Sertifikaat	Opleidingskolleges	Hoër	Hoër Landbou-	Middelbare	Spesiale Middelbare	Laer-	Laer Kerk-	Plaas-	Spesiale	Rondreisende Onderwysers	Totaal
O.1-sertifikaat ..	1	55	—	2	—	1	—	—	—	—	59
Hoër Sekondêre ..	55	1,366	12	76	—	68	2	—	—	7	1,586
Laer Sekondêre:											
Gegradueerde ..	—	22	—	7	—	11	—	—	1	1	42
Nie-gegradueerde ..	—	33	—	5	—	28	—	—	—	1	67
Kleinkinderskool- onderwyser ..	7	123	—	18	1	653	10	—	2	5	819
Primêre Onderwysers:											
Gegradueerde ..	5	64	2	7	1	29	7	—	—	—	115
Nie-gegradueerde ..	2	361	1	146	—	1,201	73	2	1	32	1,819
Hoër Primêre of O.2-sertifikaat:											
Gegradueerde ..	5	130	1	20	3	65	—	—	—	—	224
Nie-gegradueerde ..	19	682	7	162	9	1,128	13	1	4	48	2,073
Laer Primêre of O.3-sertifikaat:											
Gegradueerde ..	1	8	—	—	—	8	—	—	—	—	17
Nie-gegradueerde ..	—	96	—	56	2	550	17	8	7	10	746
Diverse:											
Gegradueerde ..	4	37	—	4	—	9	—	—	—	1	55
Nie-gegradueerde ..	22	428	2	22	5	264	10	—	4	31	788
Ongesertifiseer:											
Gegradueerde ..	1	52	10	6	—	—	—	—	—	2	71
Nie-gegradueerde ..	—	83	3	23	7	67	1	—	—	5	189
Totale getal onderwysers ..	122	3,540	38	554	28	4,082	133	11	19	143	8,670

ONDERWYSERS IN BESIT VAN BEROEPS- EN/OF AKADEMIESE SERTIFIKATE,
GERANGSKIK VOLGENS TIPE SKOOL OP 30 JUNIE 1958

Kleurlingskole

Sertifikaat	Opleidingskolleges	Opleidingskole	Hoër	Middelbare	Sekondêre Afdelings	Laer-	Hoër Primêre Afdelings	Deeltydse	Sending-	Spesiale	Rondreisende Onderwysers	Totaal
Gevorderde Primêre Kleurling:												
Gegradueerde ..	—	1	15	5	—	1	—	[1]	2	—	—	24 [1]
Nie-gegradueerde ..	—	1	124	43	4	221	6	[3]	464	—	4	867 [3]
Hoër Primêre Kleurling:												
Gegradueerde ..	1	4	46	4	2	6	—	—	11	—	—	74
Nie-gegradueerde ..	—	17	75	17	10	307	9	[4]	719	3	13	1,170 [4]
Kleinkinderskoolonder- wyser- Kleurling:												
Gegradueerde ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nie-gegradueerde ..	—	—	—	—	—	24	—	—	56	—	—	80
Laer Primêre ..												
Kleurling:												
Gegradueerde ..	—	3	18	7	2	3	—	—	9	—	—	42
Nie-gegradueerde ..	—	4	23	25	2	781	2	[7]	3,318	5	1	4,161 [7]
Laer Primêre of O.3-Sertifikaat:												
Gegradueerde ..	—	—	2	—	—	2	—	—	1	—	—	5
Nie-gegradueerde ..	—	—	6	1	2	34	—	[2]	259	3[2]	—	305 [4]
Diverse:												
Gegradueerde ..	18	23	106	18	18	1	—	—	4	[1]	—	188 [1]
Nie-gegradueerde ..	4	6	17	1	2	19	2	—	132	1[8]	5	189 [8]
Ongesertifiseer:												
Gegradueerde ..	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Nie-gegradueerde ..	—	1	3	1	—	21	—	—	166	1	—	193
Totale getal Onderwysers ..	23	60	439	122	42	1,420	19	[17]	5,141	13[11]	23	7,302[28]

L.W.—Die syfers tussen hakies het betrekking op leerkrigte wat in meer as een skool diens doen.

BYLAE V

INSKRYWINGS VIR ALLE DEPARTEMENTELE EKSAMENS

Eksamen	1958
Senior Sertifikaat	6,522
Senior Sertifikaat, Aanvullende (Maart die volgende jaar)	850
Junior Sertifikaat	
Tweajaarkursus	2,397
Driejaarkursus	14,036
<i>Blanke Onderwyserssertifikate</i>	
Primêre	702
Hoër Primêre:	
Landbou-natuurstudie	26
Kuns	10
Huisvlyt	18
Kleinkinderskool	83
Handarbeid	29
Musiek	15
Naaldwerk	25
Liggaamlike Opvoeding	42
Tweetaligheidsertifikaat (skriftelike toetse in Engels en Afrikaans) ..	154
Tweetaligheidsertifikaat (skriftelike toetse in Engels en Afrikaans) Aanvullende (Junie)	25
Primêre Onderwysers, Aanvullende (Junie)	127
<i>Kleurlingonderwyserssertifikate</i>	
Laer Primêre	564
Hoër Primêre:	
Kuns en Kunshandwerk	10
Handarbeid	18
Liggaamlike Opvoeding (Mans)	21
Liggaamlike Opvoeding (Vroue)	8
Musiek	14
Kleinkinderskool	8
Gevorderde Primêre	204
Tweetaligheidsertifikaat (skriftelike toetse in Engels en Afrikaans) ..	59
Laer Primêre, Aanvullende (Junie)	120
Gevorderde Primêre, Aanvullende (Junie)	36
<i>Naturelleonderwyserssertifikate</i>	
Spesiale Kursusse:	
Landbou	16
Gevorderde Primêre	34

BYLAE V—vervolg

PERSENTASIE GESLAAGDES IN ALLE DEPARTEMENTELE EKSAMENS

Eksamen	1958
Senior Sertifikaat	82
Junior Sertifikaat	
Tweajaarkursus	65
Driejaarkursus	84
<i>Blanke Onderwyserssertifikate</i>	
Primêre	73
Hoër Primêre	
Landbou-natuurstudie	93
Kuns	100
Huisvlyt	100
Kleinkinderskool	99
Handarbeid	93
Musiek	100
Naaldwerk	100
Liggaamlike Opvoeding	90
Tweetaligheidsertifikaat (skriftelike toetse in Engels en Afrikaans) ..	34
Tweetaligheidsertifikaat (skriftelike toetse in Engels en Afrikaans) Aanvullende (Junie)	8
Primêre Onderwysers, Aanvullende (Junie)	46
<i>Kleurlingonderwyserssertifikate</i>	
Laer Primêre	60
Hoër Primêre:	
Kuns en Kunshandwerk	80
Handarbeid	94
Liggaamlike Opvoeding (Mans)	100
Liggaamlike Opvoeding (Vroue)	88
Musiek	93
Kleinkinderskool	100
Gevorderde Primêre	70
Tweetaligheidsertifikaat (skriftelike toetse in Engels en Afrikaans) ..	55
Laer Primêre, Aanvullende (Junie)	28
Gevorderde Primêre, Aanvullende (Junie)	53
<i>Naturelleonderwyserssertifikate</i>	
Spesiale Kursusse:	
Landbou	81
Gevorderde Primêre	76

BYLAE V—vervolg

GETAL KANDIDATE BY BENADERING IN ELKE VAK VAN DIE SENIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN EN DIE PERSENTASIE GESLAAGDES IN 1958

Vak	Getal kandidate	Persentasie geslaagdes
Afrikaans (Hoër Graad)	3,846	100
Engels (Hoër Graad)	2,774	98
Afrikaans (Laer Graad)	2,332	95
Engels (Laer Graad)	3,771	94
Latyn	949	88
Duits	678	88
Geskiedenis	3,684	91
Aardrykskunde	2,244	90
Wiskunde	3,708	85
Natuur- en Skeikunde	3,061	93
Biologie	3,391	92
Landboukunde	360	100
Landbou-ekonomie	83	77
Kuns	151	97
Kunsvlyt	23	100
Plantkunde	22	68
Boekhou	2,116	77
Boekhou en Handelsrekenkunde	1,939	82
Skeikunde	33	97
Huishoudkunde	752	100
Handelsrekenkunde	1,957	81
Frans	54	96
Algemene Wetenskap	82	91
Hebreeus	21	100
Letterkunde (Afrikaans en Nederlands)	194	93
Letterkunde (Engels)	52	100
Metaalwerk	162	100
Houtwerk	602	97
Saamgestelde Kursus	8	100
Musiek	113	100
Naaldwerk	502	100
Natuurkunde	31	100
Fisiologie en Gesondheidsleer	1,241	95
Snelskrif (Afrikaans)	355	84
Snelskrif (Engels)	357	83
Suid-Sotho (Hoër Graad)	4	100
Tswana (Hoër Graad)	11	100
Tikskrif (Hoofvak)	704	88
Tikskrif (Byvak)	229	87
Xhosa (Hoër Graad)	315	100
Xhosa (Laer Graad)	2	100
Dierkunde	197	85
Landbou Teorie	93	100
Landbou Prakties	93	100

BYLAE V—vervolg

GETAL KANDIDATE BY BENADERING IN ELKE VAK VAN DIE JUNIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN EN DIE PERSENTASIE GESLAAGDES IN 1958

Vak	Getal kandidate	Persentasie geslaagdes
Afrikaans (Hoër Graad)	9,048	100
Engels (Hoër Graad)	4,962	99
Afrikaans (Laer Graad)	4,824	92
Engels (Laer Graad)	8,902	93
Algemene Wetenskap	13,900	93
Landbou (Teorie)	570	100
Kunsvlyt (Teorie)	137	82
Huishoudkunde (Teorie)	2,259	100
Algemene Wiskunde	8,753	83
Duits	1,052	95
Latyn	1,306	86
Naaldwerk (Teorie)	1,888	98
Houtwerk (Teorie)	2,902	96
Sosiale Studie (Geïntegreerde Kursus)	2,281	95
Sosiale Studie (Samegestelde Kursus)	9,756	93
Kuns	296	98
Boekhou en Besigheidsmetodes	6,963	96
Frans	78	97
Musiek	141	99
Tikskrif	3,213	97
Metaalwerk en Houtwerk	14	92
Hebreeus	6	100

BYLAE V—vervolg

GETAL KANDIDATE BY BENADERING IN ELKE VAK VAN DIE JUNIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN (NET VIR BANTOEKANDIDATE) EN DIE PERSENTASIE GESLAAGDES IN 1958

Vak	Getal kandidate	Persentasie geslaagdes
Afrikaans Laer	108	81
Landbou (Hoofvak)	331	77
Landbou (Byvak)	37	100
Rekenkunde (Hoofvak)	318	41
Rekenkunde (Byvak)	80	74
Biologie	2,015	84
Kookkuns, ens.	293	100
Engels Hoër	2,390	83
Algemene Wetenskap	376	91
Aardrykskunde (Hoofvak)	1,715	79
Aardrykskunde (Byvak)	33	88
Geskiedenis (Hoofvak)	1,987	73
Geskiedenis (Byvak)	37	100
Gesondheidsleer en Fisiologie	1,785	79
Latyn	1,629	69
Wiskunde	589	72
Naaldwerk (Hoofvak)	74	54
Tikskrif	4	100
Snelskrif	4	100
Natuur- en Skeikunde	229	52
Houtwerk (Hoofvak)	3	67
Houtwerk (Byvak)	47	87
Suid-Sotho Hoër	35	97
Tswana Hoër	69	95
Xhosa Hoër	2,265	100
Xhosa Laer	19	95

BYLAE V—vervolg

PERSENTASIE VERSPREIDING BY BENADERING VAN SIMBOLE VIR JUNIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN 1958 (NET VIR BANTOEKANDIDATE)

Vak	Simbool									Totale getal kandidate	Bena-derde mediaan-persent punte
	H	G	FF	F	E	D	C	B	A		
Afrikaans Laer	1	10	8	20	29	20	11	1	—	108	—
Landbou (Hoofvak)	1	13	9	22	39	12	3	1	—	331	41
Landbou (Byvak)	—	—	—	13	22	32	22	11	—	37	—
Rekenkunde (Hoofvak)	18	31	10	13	19	5	3	1	—	318	30
Rekenkunde (Byvak)	4	18	4	11	26	14	7	10	6	80	—
Biologie	2	9	5	16	30	23	10	4	1	2,015	46
Kookkuns, ens.	—	—	—	16	55	27	2	—	—	293	46
Engels Hoër	1	8	8	22	35	20	5	1	—	2,390	43
Algemene Wetenskap	—	5	4	13	28	22	18	8	2	376	50
Aardrykskunde (Hoofvak)	1	13	7	24	33	16	5	1	—	1,715	41
Aardrykskunde (Byvak)	—	9	3	31	24	21	12	—	—	33	—
Geskiedenis (Hoofvak)	4	16	7	20	29	16	6	2	—	1,987	41
Geskiedenis (Byvak)	—	—	—	5	2	46	28	19	—	37	—
Gesondheidsleer en Fisiologie	2	12	7	18	30	19	9	3	—	1,785	43
Latyn	9	18	6	16	20	15	9	4	3	1,629	40
Wiskunde	11	9	8	15	29	17	7	3	1	589	42
Naaldwerk (Hoofvak)	3	27	16	28	23	3	—	—	—	74	—
Natuur- en Skeikunde	17	24	7	19	16	11	3	3	—	229	34
Houtwerk (Hoofvak)	—	33	—	34	33	—	—	—	—	3	—
Houtwerk (Byvak)	—	13	—	28	34	19	6	—	—	47	—
Suid-Sotho Hoër	—	—	3	9	20	48	20	—	—	35	—
Tswana Hoër	3	2	—	3	15	43	30	4	—	69	—
Xhosa Hoër	—	—	—	3	23	48	23	3	—	2,265	54
Xhosa Laer	5	—	—	—	16	43	36	—	—	19	—
Snelskrif	25	—	—	—	25	25	—	—	—	4	—
Tikskrif	—	—	—	—	—	25	50	25	—	4	—

PERSENTASIE VERSPREIDING BY BENADERING VAN SIMBOLE VIR SENIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN 1958

Vak	Simbool										Totale getal kandidate	Bena-derde mediaan-persent punte
	H	G	FF	F	E	D	C	BB	B	A		
Afrikaans Hoër ..	—	.	.	4	28	41	23	3	1	.	3,846	54
Engels Hoër ..	—	1	1	7	27	35	23	5	1	.	2,774	54
Afrikaans Laer ..	—	1	4	11	21	34	19	6	3	1	2,332	53
Engels Laer ..	—	3	3	11	29	29	17	4	3	1	3,771	51
Latyn ..	2	7	3	11	25	24	11	7	5	5	949	51
Duits ..	—	8	4	12	22	24	17	5	4	4	678	51
Geskiedenis ..	1	6	2	9	19	24	22	8	5	4	3,684	55
Aardrykskunde ..	1	6	3	16	25	26	15	5	2	1	2,244	49
Wiskunde ..	3	8	4	14	24	22	15	3	3	4	3,708	49
Natuur- en Skeikunde ..	1	4	2	10	22	25	18	7	5	6	3,061	54
Biologie ..	1	4	3	10	25	24	20	7	3	3	3,391	53
Landboukunde ..	—	.	.	7	24	34	23	7	3	2	360	55
Landbou-ekonomie ..	—	18	5	22	30	19	6	—	—	—	83	—
Kuns ..	—	—	3	7	15	35	23	9	5	3	151	—
Kunsvlyt ..	—	—	—	—	4	55	24	11	—	6	23	—
Plantkunde ..	5	18	9	23	9	27	9	—	—	—	22	—
Boekhou ..	4	12	7	14	16	19	16	5	3	4	2,116	48
Boekhou en Handelsrekenkunde ..	2	10	6	14	22	20	14	5	3	4	1,939	48
Skeikunde ..	3	—	—	3	12	43	33	6	—	—	33	—
Huishoudkunde ..	—	—	—	1	20	45	30	4	—	—	752	57
Handelsrekenkunde ..	5	10	4	12	19	17	13	6	4	10	1,957	50
Frans ..	—	4	—	5	38	17	23	7	4	2	54	—
Algemene Wetenskap ..	—	7	2	18	33	21	12	7	—	—	82	—
Hebreeus ..	—	—	—	5	5	19	29	14	9	19	21	—
Letterkunde (Afr. en Ned.) ..	.	4	3	11	25	28	19	5	5	.	194	52
Letterkunde (Engels) ..	—	—	—	19	35	27	15	4	—	—	52	—
Metaalwerk ..	—	—	—	2	12	30	40	11	4	1	162	—
Houtwerk ..	.	1	2	5	20	38	26	5	2	1	602	56
Saamgestelde Kursus ..	—	—	—	—	12	25	50	—	13	—	8	—
Musiek ..	—	—	—	1	11	29	36	15	5	3	113	—
Naaldwerk en Modemakery ..	—	—	.	4	13	37	33	9	3	1	502	59
Natuurkunde ..	—	—	—	10	16	42	32	—	—	—	31	—
Fisiologie en Gesondheidsleer ..	1	2	2	12	27	29	20	4	2	1	1,241	52
Snelskrif (Afrikaans) ..	4	9	3	9	15	11	17	10	9	13	355	59
Snelskrif (Engels) ..	2	11	4	9	15	15	17	10	9	8	357	56
Suid-Sotho Hoër ..	—	—	—	—	—	—	25	50	25	—	4	—
Tikskrif (Hoofvak) ..	2	6	4	10	18	27	22	6	3	2	704	54
Tikskrif (Byvak) ..	2	8	3	10	17	21	23	10	4	2	229	55
Xhosa Hoër ..	—	—	—	2	27	52	16	3	.	—	315	53
Xhosa Laer ..	—	—	—	—	50	—	50	—	—	—	2	—
Dierkunde ..	1	8	6	23	44	15	3	—	—	—	197	—
Landbou Teorie ..	—	—	—	4	18	45	23	6	2	2	93	—
Landbou Prakties ..	—	—	—	—	5	50	41	3	1	—	93	—

UITGAWE AAN ONDERWYS

Staat vir die jaar geëindig 31 Maart 1958

		1957-58	
		£	s. d
<i>Administrasie</i>			
1. Salarisse, Lone en Toelaes	101,776	7	3
2. Verblyf- en Reistoelaes aan Amptenare, insluitende Sakuitgawes	297	11	1
3. Vervoer	456	1	6
4. Bykomstige Uitgawe	12,744	2	7
Totaal	£115,274	2	5
<i>Skoolrade en Skoolkomitees</i>			
1. Salarisse, Lone en Toelaes	164,100	3	7
2. Verblyf- en Reistoelaes insluitende Sakuitgawes en Vakansiekoncessies	14,729	10	7
3. Vervoer	2,864	10	9
4. Kantooruitrusting, Materiaal en Meubels, insluitende Reparasies	4,224	17	0
5. Huurgeld en Belasting	13,163	7	11
6. Brandstof, Lig, Skoonmaakmateriaal, Water en Sanitêre Dienste	2,636	13	11
7. Verkiegingsonkoste	222	0	3
8. Bykomstige Uitgawe	389	3	11
Totaal	£202,330	7	11
<i>Skoolinspeksie</i>			
1. Salarisse, Lone en Toelaes	86,030	5	6
2. Verblyf- en Reistoelaes aan Inspekteurs van Skole, insluitende Sakuitgawes	11,138	18	4
3. Vervoer	8,249	7	4
4. Bykomstige Uitgawe	—	—	—
Totaal	£105,418	11	2
<i>Mediese Inspeksie en Behandeling</i>			
1. Salarisse, Lone en Toelaes	50,651	18	7
2. Verblyf- en Reistoelaes aan Mediese Inspekteurs, Verpleegsters, ens., insluitende Sakuitgawes	7,597	3	0
3. Vervoer	1,833	12	1
4. Mediese Behandeling van Skoolkinders	22,770	7	5
5. Bykomstige Uitgawe	203	1	5
Totaal	£83,056	2	6

BYLAE W—vervolg

Blanke Onderwys		1957-58	
		£	s. d.
Opleiding van Onderwysers			
1. Salarisse, Lone en Toelaes	.. .. .	195,883	17 1
2. Verblyf- en Reistoelaes aan Departementele Inspekteurs vir Spesiale Vakke en Onderwysers, insluitende Sakuitgawes	.. .. .	11,742	15 10
3. Vervoer	.. .. .	7,213	8 1
4. Skooluitrusting, Materiaal en Meubels, insluitende Reparasies	.. .. .	9,692	18 1
5. Koshuise	.. .. .	76,831	10 1
6. Finansiële Hulp (insluitende Koshuise)	.. .. .	1,248	0 9
7. Huurgeld en Belasting	.. .. .	142	12 4
8. Brandstof, Lig, Skoonmaakmateriaal, Water en Sanitêre Dienste	.. .. .	2,362	15 5
9. Vakansiekursusse en Onderwysersklasse	.. .. .	1,569	14 9
10. Bykomstige Uitgawe	.. .. .		17 6
Totaal	.. .. .	<u>£306,688</u>	<u>9 11</u>

Sekondêre Onderwys

1. Salarisse, Lone en Toelaes	.. .. .	1,735,008	10 9
2. Verblyf- en Reistoelaes	.. .. .	374	0 3
3. Skooluitrusting, Materiaal en Meubels, insluitende Reparasies	.. .. .	129,099	4 3
4. Studiebeurse	.. .. .	6,101	12 6
5. Koshuise	.. .. .	114,013	1 0
6. Huurgeld en Belasting	.. .. .	4,033	11 9
7. Brandstof, Lig, Skoonmaakmateriaal, Water en Sanitêre Dienste	.. .. .	21,275	12 2
8. Bykomstige Uitgawe	.. .. .	4	0 0
Totaal	.. .. .	<u>£2,009,909</u>	<u>12 8</u>

Primêre Onderwys

1. Salarisse, Lone en Toelaes	.. .. .	3,577,251	5 3
2. Verblyf- en Reistoelaes	.. .. .	770	8 11
3. Skooluitrusting, Materiaal en Meubels, insluitende Reparasies	.. .. .	176,816	12 8
4. Koshuise	.. .. .	6,705	7 10
5. Huurgeld en Belasting	.. .. .	28,626	7 11
6. Brandstof, Lig, Skoonmaakmateriaal, Water en Sanitêre Dienste	.. .. .	36,012	4 5
7. Voeding van Skoolkinders	.. .. .	206,479	2 0
8. Bykomstige Uitgawe	.. .. .	46	7 5
Totaal	.. .. .	<u>£4,032,707</u>	<u>16 5</u>

BYLAE W—vervolg

Gesamentlike Primêre en Sekondêre Onderwys		1957-58	
		£	s. d.
1. Salarisse, Lone en Toelaes	.. .. .	2,247,773	1 9
2. Verblyf- en Reistoelaes	.. .. .	2,682	5 6
3. Vervoer	.. .. .	1,808	18 10
4. Skooluitrusting, Materiaal en Meubels, insluitende Reparasies	.. .. .	137,752	12 7
5. Koshuise	.. .. .	130,793	7 7
6. Huurgeld en Belasting	.. .. .	8,949	18 5
7. Brandstof, Lig, Skoonmaakmateriaal, Water en Sanitêre Dienste	.. .. .	25,895	1 1
8. Bykomstige Uitgawe	.. .. .	28	13 6
Totaal	.. .. .	<u>£2,555,683</u>	<u>19 3</u>

Kleurlingonderwys

Opleiding van Onderwysers			
1. Salarisse, Lone en Toelaes	.. .. .	87,270	14 11
2. Verblyf- en Reistoelaes	.. .. .	881	7 9
3. Skooluitrusting, Materiaal en Meubels, insluitende Reparasies	.. .. .	4,453	14 11
4. Studiebeurse	.. .. .	16,716	16 10
5. Finansiële Hulp aan Koshuise onder private beheer	.. .. .	678	10 1
6. Huurgeld en Belasting	.. .. .	10,366	1 9
7. Brandstof, Lig, Skoonmaakmateriaal, Water en Sanitêre Dienste	.. .. .	928	15 9
8. Vakansiekursusse en Onderwysersklasse	.. .. .	1,688	10 11
9. Bykomstige Uitgawe	.. .. .	—	
Subtotaal	.. .. .	<u>£122,984</u>	<u>12 11</u>

Primêre en Sekondêre Onderwys

10. Salarisse, Lone en Toelaes	.. .. .	4,388,525	18 10
11. Verblyf- en Reistoelaes	.. .. .	89	11 4
12. Skooluitrusting, Materiaal en Meubels, insluitende Reparasies	.. .. .	250,175	6 4
13. Studiebeurse	.. .. .	41,564	8 6
14. Finansiële Hulp aan Koshuise onder private beheer	.. .. .	862	12 11
15. Huurgeld en Belasting	.. .. .	153,653	10 4
16. Brandstof, Lig, Skoonmaakmateriaal, Water en Sanitêre Dienste	.. .. .	34,555	13 6
17. Voeding van Primêre Skoolkinders	.. .. .	348,853	16 7
18. Bykomstige Uitgawe	.. .. .	5	0 0
Subtotaal	.. .. .	<u>£5,218,285</u>	<u>18 4</u>
Totaal	.. .. .	<u>£5,341,270</u>	<u>11 3</u>

BYLAE W—vervolg

		1957-58	
		£	s. d.
<i>Diverse</i>			
1.	Eksamenonkoste	45,677	18 2
2.	Pensioene en Gratifikasies	223,809	8 7
3.	Bydraes tot Pensioen- en Voorsieningsfondse	765,465	10 11
4.	Drukwerk, Skryfbehoeftes en Advertensies	44,759	6 5
5.	Poskantoor dienste, insluitende Telegramme, Telefone en Huurgeld van Posbusse	13,077	16 6
6.	Betalings aan Skole	57,816	11 5
7.	Subsidies aan Kleuterskole en Diverse Betalings	9,026	4 10
8.	Terugbetaling ingevolge Artikel 225 van Ordonnansie 20 van 1956 van skoolgelde ontvang van primêre en sekondêre leerlinge in sekere skole	15,627	9 9
9.	Studentonderwysersleningsfonds: Addisionele Kapitaal	45,000	0 0
10.	Betalings aan Ondersteunde Koshuise vir Blankes	476,978	17 8
11.	Losies en Vervoer van Skoolkinderes	223,738	0 11
12.	Skoolgelde, Boeke, Skoolmateriaal en Eksamengelde van Kinders van Persone in Aktiewe Diens of van persone gedood of permanent onbekwaam gemaak in Aktiewe Diens	263	18 0
13.	Aanwending van Koshuiswinste	122	5 11
14.	Spoorvrag, insluitende Reisgeld ten opsigte van Amp-tenare en Onderwysers	24,277	13 5
15.	Bykomstige Uitgawe	12,807	0 1
16.	Beurse vir Studente wat Onderwyserskursusse aan Universiteite en Tegniese Kolleges volg	—	
	Totaal	<u>£1,958,448</u>	<u>2 7</u>

Klein Werke en Reparasies

Klein Werke en Reparasies, insluitende oordrag van Bou-terreine en ander onkoste, skoolvoetbrûe, omheinings en boorgate	838,568	5 2
---	---------	-----

Landbou-Onderwys

1.	Salarisse, Lone en Toelaes	56,705	17 1
2.	Verblyf- en Reistoelaes	245	11 5
3.	Skooluitrusting, Materiaal en Meubels, insluitende Reparasies	1,658	14 3
4.	Lewende Hawe (insluitende Ondersoek, Toets en Regis-trasie van Vee, Medisyne, ens.)	1,545	7 11
5.	Plaasuitrusting (insluitende Reparasies en Materiaal)	16,722	14 2
6.	Koshuise	23,553	4 6
7.	Huurgeld en Belasting	467	19 0
8.	Brandstof, Lig, Skoonmaakmateriaal, Water en Sanitêre Dienste	987	9 4
9.	Klein Werke, Reparasies, Vernuwings en Onderhoud	8,345	17 4
10.	Bydraes tot Skoolfondse	65	0 0
11.	Bykomstige Uitgawe	226	5 1
	Totaal	<u>£110,524</u>	<u>0 1</u>

Vakansiebesparingsbonus

Vakansiebesparingsbonus	473,489	8 11
Groototaal van Pos	<u>£18,133,369</u>	<u>10 3</u>

BYLAE X

SLAWE-VERGOEDINGSFONDS EN BYBEL- EN SKOOLKOMISSIE-FONDS

(Artikel 238 van die Onderwysordonnansie nr. 20 van 1956)

STAAT VAN ONTVANGSTE EN BETALINGS VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 MAART 1958

		<i>Ontvangste</i>	
		£	s. d.
Saldo 1 April 1957	.. .. .	8,552	8 6
Rente vir jaar	.. .. .	256	16 4
	Totaal	<u>£8,809</u>	<u>4 10</u>

		<i>Betalings</i>	
Aankoop van biblioteekboeke	.. .. .	240	18 6
Saldo 31 Maart 1958	.. .. .	8,549	17 8
Beleggings in besit van Staatskuldkommissaris	.. .. .	18	8 8
Kontant voorhande	.. .. .	—	
	Totaal	<u>£8,809</u>	<u>4 10</u>

BEHOEFTIGE LEERLINGE WAT IN 1958 INGEVOLGE DIE DEPARTEMENT SE MEDIESE SKEMA BEHANDEL IS
(UITSLUITENDE BEHANDELING WAT IN PROVINSIALE HOSPITALE UITGEVOER IS)

Skoolraad	OOR, NEUS EN KEEL			TANDE							OË					Minder ernstige ongesteldhede		Vitamine-olie		
	Operasies		Oor- drup- pels	Getrek		Gestop		Behandel		Kuns tande	Ondersoeke		Brille		Was- mid- dels	Kuns oë	Bl.	Kl.	Bl.	Kl.
	Bl.	Kl.		Bl.	Kl.	Bl.	Kl.	Bl.	Kl.		Bl.	Kl.	Bl.	Kl.						
Aberdeen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Albanie	—	—	—	20	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Albert	—	—	—	9	—	26	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Alexandria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Aliwal-Noord	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Barkly-Oos	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Barkly-Wes	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Barrydale	—	—	—	81	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bathurst	—	—	—	40	—	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Beaufort-Wes	—	—	—	117	461	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	502	
Bedford	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	135	
Bredasdorp	—	—	—	254	76	379	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	556	
Britstown	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Butterworth	—	—	—	4	—	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Cala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	146	
Caledon	—	—	—	540	1,543	274	—	5	—	14	—	—	—	—	—	—	—	191	2,010	
Calitzdorp	—	—	—	64	5	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Calvinia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	772	
Carnarvon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Cathcart	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ceres	—	—	—	152	—	88	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	156	
Clanwilliam	—	—	—	80	11	42	—	—	—	—	—	13	—	13	—	—	—	5	926	
Colesberg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	—	
Cradock	—	—	—	29	—	49	—	—	—	—	3	1	3	1	—	—	—	—	177	

74

BEHOEFTIGE LEERLINGE WAT IN 1958 INGEVOLGE DIE DEPARTEMENT SE MEDIESE SKEMA BEHANDEL IS
(UITSLUITENDE BEHANDELING WAT IN PROVINSIALE HOSPITALE UITGEVOER IS)

Skoolraad	OOR, NEUS EN KEEL			TANDE							OË					Minder ernstige ongesteldhede		Vitamine-olie		
	Operasies		Oor- drup- pels	Getrek		Gestop		Behandel		Kuns tande	Ondersoeke		Brille		Was- mid- dels	Kuns oë	Bl.	Kl.	Bl.	Kl.
	Bl.	Kl.		Bl.	Kl.	Bl.	Kl.	Bl.	Kl.		Bl.	Kl.	Bl.	Kl.						
De Aar	—	—	—	117	—	—	—	1	—	—	7	1	6	1	—	—	—	—	62	
Elliot	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	
Fort Beaufort	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	
Franschhoek	—	—	—	12	—	7	—	1	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fraserburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Garies	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
George	—	—	—	725	—	755	—	—	—	—	11	2	11	2	—	2	—	243	210	
Gordonia	—	—	—	8	134	1	—	6	—	—	27	13	15	10	—	—	—	26	1,179	
Graaff-Reinet	—	—	—	128	114	10	—	1	—	3	3	—	3	—	—	—	—	81	461	
Hanover	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hay	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	8	157	
Heidelberg	—	—	—	288	—	205	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Herbert	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	375	
Herschel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hopefield	—	—	—	82	159	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	334	
Hope Town	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Humansdorp	—	—	—	1,508	—	90	—	2	—	10	6	—	6	—	—	—	—	110	212	
Idutywa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Indwe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jansenville	—	—	—	22	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	96	
Kaap	—	—	—	3,633	29,550	3,440	1,086	31	11	—	4	11	4	11	—	1	—	1,014	10,081	
Kakamas	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	8	—	3	—	—	183	582	
Kenhardt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	7	—	—	—	—	—	405	
Kimberley	—	—	—	15	1	—	—	—	—	—	5	8	3	4	—	—	—	—	389	
King William's Town	—	—	—	150	—	225	—	6	—	—	2	2	2	2	—	—	—	18	37	

75

BEHOEFTIGE LEERLINGE WAT IN 1958 INGEVOLGE DIE DEPARTEMENT SE MEDIESE SKEMA BEHANDEL IS
(UITSLUITENDE BEHANDELING WAT IN PROVINSIALE HOSPITALE UITGEVOER IS)

78

Skoolraad	OOR, NEUS EN KEEL			TANDE						OË				Minder ernstige ongesteldhede		Vitamine-olie				
	Operasies		Oor-drup-pels	Getrek		Gestop		Behandel		Kuns tande	Ondersoeke		Brille		Was-mid-dels	Kuns oë	Bl.	Kl.	Bl.	Kl.
	Bl.	Kl.		Bl.	Kl.	Bl.	Kl.	Bl.	Kl.		Bl.	Kl.	Bl.	Kl.						
Stockenström ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Strydenburg ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stutterheim ..	—	—	—	47	—	40	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sutherland ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Swellendam ..	—	—	—	1,001	366	142	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	68	288	
Tarka ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	
Tulbagh ..	—	—	—	166	54	110	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	370	
Uitenhage ..	—	—	—	641	479	18	—	1	2	—	2	—	2	—	—	—	—	119	531	
Umtata ..	—	—	—	36	—	31	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	66	
Uniondale ..	—	—	—	261	47	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	642	
Vanrhynsdorp ..	—	—	—	50	—	35	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	562	
Venterstad ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Victoria-Oos ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Victoria-Wes ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vosburg ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vryburg ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	59	88	
Vaalhartz ..	—	—	—	6	—	4	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	27	
Wellington ..	—	—	—	134	—	118	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Williston ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	257	
Willowmore ..	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	5	—	5	—	—	—	—	—	30	
Wodehouse ..	—	—	—	4	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Worcester ..	—	—	—	433	1,420	299	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	467	
Totaal ..	6	—	9	16,927	48,515	10,044	1,124	100	17	83	222	93	174	83	4	6	—	—	5,645	32,486

BEHOEFTIGE LEERLINGE WAT GEDURENDE 1958 INGEVOLGE IN DEPARTEMENT SE MEDIESE SKEMA BEHANDEL IS.
KAAPSTADSE MUNISIPALE KLINIEKE
MEDIESE KLINIEKE

79

	Oogheekkundige Skoolkliniek				Algemene Skoolkliniek				Skoolkliniek vir Oor-, Neus- en Keelbehandeling			
	Sittings	Blankes	Nie-Blankes	Totaal	Sittings	Blankes	Nie-Blankes	Totaal	Sittings	Blankes	Nie-Blankes	Totaal
Getal sittings	130	—	—	—	198	—	—	—	36	—	—	—
Getal leerlinge van die Kaapstadse munisipale gebied wat behandel is	—	339	847	1,186	—	217	3,207	3,424	—	75	103	178
Getal leerlinge van buite die Kaapstadse munisipale gebied wat behandel is	—	18	47	65	—	—	—	—	—	—	1	1
Getal besoeke	—	924	2,240	3,164	—	675	11,594	12,269	—	312	426	738

TANDHEELKUNDIGE KLINIEKE

	Skoolraadse Tandheelkundige Klinieke			
	Sittings	Blankes	Nie-Blankes	Totaal
Getal sittings	114	—	—	—
Getal leerlinge behandel	—	1,553	10,244	11,797
Getal besoeke	—	4,342	12,081	16,423
Tande getrek (persone)	—	1,153	9,374	10,527
Tande gestop (persone)	—	2,245	648	2,893
Tydlike vulsels ens.	—	1,055	2,106	3,161

BYLAE Y—vervolg

DEPARTEMENTELE OOGHEELKUNDIGE KLINIEK OP VASCO:

	Blankes	Nie-Blankes
Getal eerste behandelings	149	116
Totale getal konsultasies (insluitende eerste behandelings)	274	220
Getal brille verskaf	164	144

BYLAE Z

STATISTIEK INSAKE MEDIESE INSPEKSIE: 1958

BLANKE SKOLE

	Roetine-ondersoeke						Spesiale Ondersoeke		
	Seuns		Meisies		Totaal		Seuns	Meisies	Totaal
	Jonger	Ouer	Jonger	Ouer	Jonger	Ouer			
Getal leerlinge ondersoek ..	8,526	7,138	7,942	6,597	16,468	13,735	7,164	6,908	14,072
Getal gebrekkige leerlinge ..	1,401	2,071	1,214	1,936	2,615	4,007	2,072	2,139	4,211
Getal gebrekkige leerlinge vir behandeling aanbeveel ..	1,401	2,071	1,214	1,936	2,615	4,007	2,072	2,139	4,211
Getal voorskrifte aan onderwysers	3,079	1,448	2,735	1,483	5,814	2,931	2,539	2,367	4,906
Getal leerlinge wie se ouers of voogde aanwesig was ..	4,420	709	4,192	978	8,612	1,687	1,698	1,936	3,634
Getal leerlinge met ongedierte besmet	3	1	52	27	55	28	2	69	71
Getal leerlinge geënt	7,255	7,009	6,958	6,485	14,213	13,494	6,711	6,589	13,300

KLEURLINGSKOLE

	Roetine-ondersoeke						Spesiale Ondersoeke		
	Seuns		Meisies		Totaal		Seuns	Meisies	Totaal
	Jonger	Ouer	Jonger	Ouer	Jonger	Ouer			
Getal leerlinge ondersoek ..	2,833	1,676	2,987	1,456	5,820	3,132	2,386	2,262	4,648
Getal gebrekkige leerlinge ..	753	744	1,052	691	1,805	1,435	912	1,015	1,927
Getal gebrekkige leerlinge vir behandeling aanbeveel ..	753	744	1,052	691	1,805	1,435	912	1,015	1,927
Getal voorskrifte aan onderwysers	1,850	471	2,037	436	3,887	907	1,165	1,122	2,287
Getal leerlinge wie se ouers of voogde aanwesig was ..	1,488	290	1,640	269	3,128	559	762	809	1,571
Getal leerlinge met ongedierte besmet	49	3	387	137	436	140	40	313	353
Getal leerlinge geënt	2,385	1,618	2,490	1,406	4,875	3,024	2,197	2,063	4,260

	Totale getal leerlinge ondersoek	Totale getal skole besoek
Blanke	52,714	506
Kleurling	16,968	112
Totaal	69,682	618

ONTLEDING VAN GEBREKE
BLANKE SKOLE

Gebreke	Roetine-ondersoeke								Spesiale Ondersoeke			
	1				2				3		4	
	Getal gebreke				Getal gebreke op die lys onder kolom 1 wat vir behandeling aanbeveel is				Getal gebreke		Getal gebreke op die lys onder kolom 3 wat vir behandeling aanbeveel is	
	Seuns		Meisies		Seuns		Meisies		Seuns	Meisies	Seuns	Meisies
Jonger	Ouer	Jonger	Ouer	Jonger	Ouer	Jonger	Ouer					
Voeding	18	6	3	1	18	6	3	1	23	8	23	8
Tande	487	1,481	474	1,307	487	1,481	474	1,307	1,157	1,141	1,157	1,141
Mangels	257	88	225	97	257	88	225	97	134	226	134	226
Adenoide	31	5	20	3	31	5	20	3	11	9	11	9
Neus en keel	44	20	18	13	44	20	18	13	26	19	26	19
Spraak	75	49	27	12	75	49	27	12	125	28	125	28
Klierstelsel:												
Limfaties	6	2	4	3	6	2	4	3	7	3	7	3
Buisloos	—	1	2	1	—	1	2	1	2	2	2	2
Oë:												
Uitwendig	59	23	56	15	59	23	56	15	44	50	44	50
Gesigskerppte	138	274	166	340	138	274	166	340	310	495	310	495
Ore	77	54	66	51	77	54	66	51	101	83	101	83
Gehoor	3	7	3	9	3	7	3	9	18	20	18	20
Huidsiectes	46	33	36	26	46	33	36	26	40	52	40	52
Geslagsurinstelsel	94	45	27	35	94	45	27	35	108	51	108	51
Hart en bloedsomloop	13	16	18	13	13	16	18	13	50	53	50	53
Bloedarmoede	3	2	—	1	3	2	—	1	1	1	1	1
Longe	50	13	48	10	50	13	48	10	33	34	33	34
Buik	49	24	37	14	49	24	37	14	40	43	40	43
Senuweestelsel	6	4	4	4	6	4	4	4	13	7	13	7
Besmetlike siektes	4	—	2	1	4	—	2	1	3	—	3	—
Misvorminge	41	29	30	47	41	29	30	47	45	38	45	38
Ander siektes of gebreke	25	31	37	39	25	31	37	39	39	48	39	48

ONTLEDING VAN GEBREKE
KLEURLINGSKOLE

Gebreke	Roetine-ondersoeke								Spesiale Ondersoeke			
	1				2				3		4	
	Getal gebreke				Getal gebreke op die lys onder kolom 1 wat vir behandeling aanbeveel is				Getal gebreke		Getal gebreke op die lys onder kolom 3 wat vir behandeling aanbeveel is	
	Seuns		Meisies		Seuns		Meisies		Seuns	Meisies	Seuns	Meisies
Jonger	Ouer	Jonger	Ouer	Jonger	Ouer	Jonger	Ouer					
Voeding	27	3	17	1	27	3	17	1	15	7	15	7
Tande	342	561	432	490	342	561	432	490	530	519	530	519
Mangels	36	17	63	26	36	17	63	26	57	72	57	72
Adenoide	25	3	23	3	25	3	23	3	6	3	6	3
Neus en keel	13	10	17	4	13	10	17	4	10	14	10	14
Spraak	13	19	10	5	13	19	10	5	28	6	28	6
Klierstelsel:												
Limfaties	4	2	3	1	4	2	3	1	4	4	4	4
Buisloos	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Oë:												
Uitwendig	23	8	30	8	23	8	30	8	28	30	28	30
Gesigskerppte	35	51	41	73	35	51	41	73	103	101	103	101
Ore	79	49	90	23	79	49	90	23	105	83	105	83
Gehoor	10	6	4	—	10	6	4	—	12	10	12	10
Huidsiectes	52	18	50	11	52	18	50	11	37	24	37	24
Geslagsurinstelsel	41	9	25	13	41	9	25	13	37	10	37	10
Hart en bloedsomloop	9	9	5	3	9	9	5	3	17	15	17	15
Bloedarmoede	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—
Longe	45	7	44	3	45	7	44	3	35	29	35	29
Buik	34	12	41	5	34	12	41	5	21	16	21	16
Senuweestelsel	3	3	4	1	3	3	4	1	4	5	4	5
Besmetlike siektes	5	1	4	—	5	1	4	—	1	6	1	6
Misvorminge	18	21	11	20	18	21	11	20	20	21	20	21
Ander siektes of gebreke	24	12	57	31	24	12	57	31	21	35	21	35

UITSLAG VAN VROEËRE AANBEVELINGS VIR BEHANDELING
BLANKE SKOLE

	Seuns			Meisies			Totaal		
	Seuns	Meisies	Totaal	Seuns	Meisies	Totaal	Seuns	Meisies	Totaal
Getal leerlinge wat behandeling verkry het	4,774			4,797			9,571		
Getal leerlinge wat geen behandeling verkry het nie ..	1,013			876			1,889		
Getal leerlinge in verband met wie inligting nie verkrygbaar was nie	942			921			1,863		
Totale getal leerlinge vir behandeling aanbeveel ..	6,729			6,594			13,323		
Getal leerlinge herondersoek ..	4,142			4,297			8,439		
Aard van gebrek	Gebreke behandel			Gebreke nie behandel nie			Gebreke waar-omtrent inligting nie beskikbaar was nie		
	Seuns	Meisies	Totaal	Seuns	Meisies	Totaal	Seuns	Meisies	Totaal
Tande	2,631	2,431	5,062	723	596	1,319	616	590	1,206
Neus en keel	453	527	980	137	137	274	101	98	199
Oor	279	219	498	36	49	85	50	45	95
Oog	834	1,135	1,969	137	146	283	142	148	290
Ander	921	746	1,667	97	78	175	160	126	286

UITSLAG VAN VROEËRE AANBEVELINGS VIR BEHANDELING:
KLEURLINGSKOLE

	Seuns			Meisies			Totaal		
	Seuns	Meisies	Totaal	Seuns	Meisies	Totaal	Seuns	Meisies	Totaal
Getal leerlinge wat behandeling verkry het	1,900			1,932			3,832		
Getal leerlinge wat geen behandeling verkry het nie ..	330			446			776		
Getal leerlinge in verband met wie inligting nie verkrygbaar was nie	488			542			1,030		
Totale getal leerlinge vir behandeling aanbeveel ..	2,718			2,920			5,638		
Getal leerlinge herondersoek ..	1,646			1,722			3,368		
Aard van gebrek	Gebreke behandel			Gebreke nie behandel nie			Gebreke waar-omtrent inligting nie beskikbaar was nie		
	Seuns	Meisies	Totaal	Seuns	Meisies	Totaal	Seuns	Meisies	Totaal
Tande	1,116	1,040	2,156	246	234	480	378	299	677
Neus en keel	123	153	276	16	24	40	31	40	71
Oor	203	164	367	30	26	56	25	37	62
Oog	209	228	437	33	23	56	36	44	80
Ander	538	644	1,182	68	237	305	90	236	326

WERK VAN SKOOLVERPLEEGSTERS VIR DIE JAAR 1958

BLANKES	Aantal kinders
Ondersoek	81,497
Leerlinge met nete	343
Leerlinge met luise	23
Huise besoek	1,230
Lesings gegee	1,416
Koshuise en ander inrigtings besoek	88

KLEURLINGE	Aantal kinders
Ondersoek	84,245
Leerlinge met nete	6,824
Leerlinge met luise	1,022
Huise besoek	820
Lesings gegee	365
Koshuise en ander inrigtings besoek	8

Gedruk in die Unie van Suid-Afrika deur
HERZBERG MULLNE AUTOMATIC PRODUCTS LIMITED
Woodlandsweg, Woodstock, Kaapstad
